

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХЕРСОНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра зовнішньоекономічної діяльності

ВИПУСКНА РОБОТА

на тему " Аналіз інноваційного потенціалу промислового підприємства"
(на матеріалах ХДЗ "Палада")

студента ІV курсу М.В. Дідух

групи 4 МЕВ1

спеціальності „Менеджмент зовнішньоекономічної
діяльності”

Науковий керівник, І.Ю. Вольвач

к. е. н., доцент

Херсон 2010

ЗМІСТ

ВСТУП

РЕФЕРАТ

ABSTRACT

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ОЦІНКИ ІННОВАЦІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ
ПІДПРИЄМСТВА

1.1 СУТНІСТЬ ТА ВИДИ ІННОВАЦІЙ НА ПІДПРИЄМСТВІ

1.2 СТРУКТУРА ІННОВАЦІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВА

1.3 МЕТОДИКИ ОЦІНЮВАННЯ ІННОВАЦІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ

РОЗДІЛ 2. ОЦІНЮВАННЯ ІННОВАЦІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ХДЗ "ПАЛАДА"

2.1 ХАРАКТЕРИСТИКА СУЧАСНОГО СТАНУ СУДНОБУДУВАННЯ В УКРАЇНІ

2.2 ТЕХНІКО-ЕКОНОМІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА ХЕРСОНСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО
ЗАВОДУ "ПАЛАДА" З ВИКОРИСТАННЯМ ПЕОМ

2.3 СТАН ТА ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ ІННОВАЦІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ХДЗ "ПАЛАДА"

ВИСНОВКИ

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

ДОДАТОК А

ДОДАТОК Б

ДОДАТОК В

ДОДАТОК Г

ВСТУП

Актуальність теми. Значення інноваційної діяльності для промислових підприємств у сучасних умовах постійно зростає. Достатній інноваційний потенціал є основною умовою інноваційного розвитку підприємств, необхідний для реалізації ринкових можливостей, що відкривається перед ними. Як свідчить практика, це питання є актуальним, але недостатньо дослідженим, що підтверджується неоднозначністю тлумачення сутності категорії "інноваційний потенціал" та відсутністю системності й методологічного забезпечення при його розгляді.

Останнім часом опубліковано ряд робіт українських дослідників які аналізували особливості інноваційних процесів в економіці України, зокрема це Череп А.В., Ніколаєв А.П., Юркевич О.М., Смирнова Г., Резнік Н.П., Андросова О.Ф., Ілляшенко С.М., Микитюк П.П., Сенів Б.Г., Мартюшева Л.В., Гава Ю.К., Амоша О.В., Лапко О.М., Кузьмін О.Л., Александров І.В. та багато інших. У роботах автори дають свої визначення термінів "інновації" та "інноваційний потенціал", здійснюється їхній поділ за різними ознаками, висвітлюються напрями та етапи становлення інноваційної економіки України, обґрунтовується роль і значення інноваційного потенціалу для вітчизняних промислових підприємств.

Розвиток інноваційної діяльності має велике значення не тільки для окремого підприємства, але і для збільшення економічного потенціалу держави, за допомогою збільшення обсягів випуску наукомісткої продукції, саме тому дослідження інноваційного потенціалу підприємства - є актуальною темою.

Метою випускної роботи є дослідження стану інноваційного потенціалу промислового підприємства та розроблення напрямів активізації інноваційної діяльності. Для досягнення поставленої мети вирішено такі завдання:

розглянуто сутність та види інновацій на підприємстві;

вивчено структуру інноваційного потенціалу на підприємстві;
 досліджено різні методики визначення інноваційного потенціалу підприємства;
 розглянуто сучасний стан ринку суднобудування в Україні;
 зроблено техніко-економічну характеристику ХДЗ "Палада";
 обґрунтовано напрями удосконалення інноваційного потенціалу підприємств.

Об'єктом дослідження є інноваційний потенціал промислового підприємства ХДЗ "Палада".

За час свого існування ХДЗ "Палада" перетворився на сучасне високоорганізоване підприємство, яке посідає провідне місце не лише в Україні, але наразі не має аналогів у світовій практиці будівництва залізобетонних композитних плавучих доків, а також інших споруд.

Основною продукцією заводу є плавучі залізобетонні, композитні й металеві судноремонтні й спеціальні доки, а також залізобетонні споруди різного призначення. 85 доків, споруджених на заводі, успішно працюють у різних державах, у тому числі в Україні, Росії (Мурманськ, Владивосток, Петропавловськ-Камчатський, Астрахань), Азербайджані, Японії, В'єтнамі, Південній Кореї, Фінляндії, Болгарії, Хорватії, Туреччині, Алжирі, Нігерії та інших країнах.

Техніко-економічні показники ХДЗ "Палада"

Показники	Роки		Абсолютне Відхилення, (-/+)	Відносне відхилення, %
	2008	2009		
1. Обсяг реалізованої продукції, тис. грн.	29426	36605	7179	24,4
2. Дохід від реалізації продукції, тис. грн.	55612	61995	6383	11,5
3. Чисельність працівників, осіб	636	709	73	11,4
4. Фонд ЗП, тис. грн.	5808	8068	2260	39,0
5. Чистий прибуток, тис. грн.	3419	5396	1977	57,8
6. Собівартість, тис. грн.	43207	54822	11615	26,8
7. Вартість основного капіталу, тис. грн.	27659	29178	1519	5,5
8. Рентабельність продаж, %	0,2	0,1	- 0,1	- 50

Предметом дослідження є інноваційний потенціал промислового підприємства в сучасних умовах господарювання.

Методи дослідження. Основні загальнонаукові методи, які використовувались у випускній роботі: аналіз і синтез, моделювання і метод порівнянь. Синтез являє собою цілісний метод дослідження, в той час як аналіз, може відокремлюватись на дослідження окремих частин об'єкту. Для аналізу інноваційного потенціалу використовувалися: метод експертних оцінок, системний аналіз та трендовий аналіз.

Інформаційну основу дослідження сформували первинні та вторинні статистичні дані, матеріали періодичних та Інтернет-видань, науково-практичних конференцій, нормативні та довідкові матеріали, звітні та фактичні дані підприємства за 2006-2009 рр.

РЕФЕРАТ

Випускна робота на тему: "Аналіз інноваційного потенціалу промислового підприємства (на матеріалах ХДЗ "Палада")" складається з 2 розділів.

У першому розділі "Теоретичні засади оцінки інноваційного потенціалу підприємства" розглядаються сутність та види інновацій на підприємстві; структура інноваційного потенціалу підприємства; методика оцінювання інноваційного потенціалу.

У другому розділі "Оцінювання інноваційного потенціалу ХДЗ "Палада" досліджується характеристика сучасного стану суднобудування в Україні; техніко-економічна характеристика ХДЗ "Палада"; стан та шляхи підвищення інноваційного потенціалу ХДЗ "Палада".

Загальний обсяг роботи 105 аркушів друкованого тексту. Робота виконана за допомогою прикладних програм "Microsoft Office", а саме з використанням ЕОМ "Microsoft Excel". При виконанні роботи використовувався шрифт Times New Roman текстового редактора Microsoft Word розміру 14 с полуторним міжрядковим інтервалом.

Випускна робота містить 19 таблиць, 9 рисунків та 7 додатків.

При написанні роботи використовувалася спеціальна література - 40 літературних джерел, такі як: навчальні посібники, методичні вказівки, спеціальні та періодичні видання.

ABSTRACT

Diploma work on the theme: " The analysis of innovative potential (on materials of HSF "Palada")" consists of 2 sections.

In the first section the "Theoretical positions of an estimation of innovative potential of the enterprise" is considered the essence and kinds of innovations at the enterprise; structure of the innovative enterprise; a technique of an estimation of innovative potential.

In the second section that called " Estimation of innovative potential of HSF "Palada" is investigated the characteristic of a modern condition of shipbuilding branch in Ukraine; the technic-economic characteristic of HSF "Palada"; a condition and ways of increase of innovative potential of HSF "Palada".

A general volume of work is 105 leaves of printing text. Work is executed by the application programs "Microsoft Office". At implementation of work was used the font of Times New Roman by the size 14.

Diploma work contains of the 19 tables and 9 imagines and 7 appendices.

For writing the work was used the special literature - 40 literary sources, such as: aids of trains, methodical pointing, special and periodic editions.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ОЦІНКИ ІННОВАЦІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВА

1.1 СУТНІСТЬ ТА ВИДИ ІННОВАЦІЙ НА ПІДПРИЄМСТВІ

Розвиток суспільства та економічна стабільність залежить від ефективного розвитку науково-технічного прогресу в країні. Процеси інноваційної діяльності потребують дослідження та аналізу стану та перспектив впровадження інновацій на підприємствах, з метою оцінки ефективності регіонів України, їх впровадження суб'єктами господарювання та їх вплив на розвиток регіонів та економіки України в цілому.

Активізація інноваційної діяльності має дуже важливе значення як на рівні підприємства, так і на рівні держави. Оскільки тільки при розвитку науки, техніки, технологій можливий випуск конкурентоспроможної продукції та послуг. Коли підприємство випереджає конкурентів в освоєнні досягнень науково-технічного прогресу, тільки тоді воно має змогу отримувати прибуток [1, с.8].

Незважаючи на позитивні зрушення в економіці України, які спостерігаються протягом останнього часу, можемо стверджувати про низький інноваційний потенціал вітчизняних промислових підприємств. На сьогодні ще багато керівників вітчизняних підприємств акцентують свою увагу саме на обсягах виробництва та збуту насамперед маючи перевагу у вигляді дешевої робочої сили, сировини тощо. Однак, підприємства економічно розвинених країн Європи та решти світу вже давно усвідомили той факт, що саме інноваційність є чи не найважливішим фактором, який забезпечує конкурентну перевагу підприємства в умовах зростання конкуренції. Саме тому важливо розуміти сутність інновацій, сфери, де вони зможуть здійснюватись, а також їхню роль у діяльності вітчизняних промислових підприємств.

Дана тема є актуальною на сьогодні, тому що проблемними питаннями сутності інновацій, а також визначення їхньої ролі для вітчизняних промислових підприємств присвячено чимало праць вітчизняних та закордонних авторів. Зокрема, принципові положення, що стосуються інновацій, висвітлили О. Амоша, В. Александрова, І. Александров, Ю. Гава, С. Ганзюк, В. Геєць, В. Гневко, В. Гринькова, В. Захарченко, О. Кузьмін, О. Лапко, В. Семиноженко, О. Станіславик, Н. Чухрай, П. Щедровицький та багато інших. У роботах автори дають свої визначення терміну "інновації", здійснюють їхній поділ за різними ознаками, висвітлюються напрями та етапи становлення інноваційної економіки України, обґрунтовується роль і значення інновацій для вітчизняних промислових підприємств. Однак, досить багато важливих питань ще й досі не знайшли свого вирішення. Так, відсутній системний підхід до розуміння сутності інновацій, потребує уточнення сам термін "інновації" насамперед через дослідження історичних аспектів його виникнення та становлення [2, с. 20]. Розвиток інноваційної діяльності має велике значення не тільки для окремого підприємства, але і для збільшення економічного потенціалу держави, за допомогою збільшення обсягів випуску наукомісткої продукції.

Інноваційний процес займає весь період розвитку інновації від зародження ідеї, розробки та реалізації інновації у вигляді нового продукту, техніки та технології. Розробка інновації або зародження ідеї до розвитку інновації виникає тоді, коли створюються умови та виникає необхідність створити щось кардинально нове, для отримання більшого прибутку для підприємства. Використання в своїй діяльності інновацій дає можливість значно підвищити рівень конкурентоспроможності, що на даний час є необхідною умовою для ефективного функціонування будь якого підприємства.

Інновація це впровадження досягнень науки та техніки у виробництво з метою отримання максимального прибутку, завоювання нових ринків збуту за допомогою підвищення конкурентоспроможності продукції.

Розглядаючи сутність інновацій, важливо розглянути одне з перших визначень цього терміну, яке було дане Шумпетером. Він один з перших, ще на початку минулого століття, ввів цей термін у вжиток як економічну категорію і письмово зафіксував його у 1960 р. у своїй праці "Теорія економічного розвитку". Цей термін розглядався автором у достатньо широкому розумінні і охоплював [3, с.115]:

1. Удосконалення існуючих виробів, а також створення нових;
2. Впровадження нових способів виробництва, а також удосконалення існуючих;
3. Активізування та вихід на нові ринки збуту;
4. Діяльність, що спрямована на удосконалення і використання нових способів збуту;
5. Використання нових видів сировини та матеріалів;
6. Нововведення у сфері виробництва продукції.

Визначення Шумпетера вважається класичним, одним з найбільш поширених та визнаних в економіці, однак воно є досить широким за своїм змістом, оскільки стосується по суті кожної сфери діяльності підприємства. Учений звертає також увагу на необхідності використання інновацій насамперед у практиці діяльності самого підприємства. На його думку, інновація не може залишатися у сфері теорії. Тому, інновації він розглядає як перше використання винаходу у виробничо-господарській діяльності підприємства. Подальше використання винаходу та його поширення деякі науковці називають дифузією інновації [4, с.100-103].

Деякі науковці значно більше розширюють зміст поняття "інновації". Вони вважають, що інновації - це не тільки використання винаходу у виробничо-господарській діяльності, але й також усі роботи, що передують створенню самого винаходу, в тому числі проектування, впровадження інновацій тощо.

Інші автори трактують інновацію як саму ідею, яка є новою та відмінною від існуючої, або як існуючу думку, яка в цих умовах підприємством може використовуватись як інновація [5, с.27-30].

Усе наведене вище позує розбіжність поглядів науковців що до розуміння терміну "інновації". Для одних науковців інновації - це незначні зміни, для інших - це великі та важливі винаходи, ще інші ототожнюють інновації з технічним прогресом і новими технологіями або, простіше, з чимось новим, до тепер невідомим, створеним для конкретної потреби і спеціально спроектованим.

Серед багатьох визначень терміну "інновації" визначення Шумпетера є одним з найбільш відповідних та таким, яке найкраще показує природу цього явища. Він звертає увагу на багатогранність інновацій, не обмежуючись лише сферою техніки чи технології, а також на необхідність використання інновацій у практиці промислових підприємств.

У своїй багатогранності інновації - це не тільки щось нове, а й таке, що стосується модифікації процесів, технік, виробів, способів діяльності новим для підприємства способом. Недоцільним можна вважати тлумачення терміну "інновації" як технічного прогресу. Таке розуміння стосується винятково сфери техніки та технології і означає зміни, що стосуються використання нових матеріалів, сировини, нових способів використання енергії, нової техніки, технології. Інновації - це творчі зміни у значно ширшому аспекті, а технічний прогрес можемо охарактеризувати як один з факторів, який впливає на ці зміни. Стосуватися він, однак, може новизни, яка не завжди є творчою новизною.

Відповідно до іншого визначення інновації - це концепції, які стосуються нових рішень чи модернізації, що існують у різних сферах суспільного життя, а також у природі. Тож впровадження нових ідей у всіх сферах функціонування підприємства - це інноваційність, а не тільки технічний прогрес [6].

Інноваційна діяльність підприємства являє собою комплексний процес створення, використання і розповсюдження нововведень з метою отримання конкурентних переваг та збільшення прибутковості свого виробництва. В ринковій економіці інноваційна діяльність підприємств - один із найсуттєвіших вагомих чинників, які дозволяють підприємству посідати стійкі ринкові позиції і отримувати перевагу над конкурентами в тій галузі, яка є сферою комерційних інтересів даного підприємства [8, с.23].

За своїм характером і функціональним призначенням виділяють такі новинки і нововведення: технічні - нові продукти, технології, конструкційні і допоміжні матеріали, устаткування; організаційні - нові методи і форми організації всіх видів діяльності підприємств та їхніх інституціонально-добровільних об'єднань; економічні - методи господарського управління наукою, виробництвом та іншими сферами діяльності через реалізацію функцій прогнозування і планування, фінансування, ціноутворення, мотивації та оплати праці, оцінки результатів діяльності; соціальні - різні форми активізації людського чинника, включаючи нові форми професійної підготовки персоналу, стимулювання його творчої діяльності, створення комфортних умов життя та праці; юридичні - нові та трансформовані закони й різноманітні нормативно-правові документи (акти), що визначають і регулюють усі види діяльності підприємств і організацій, певних груп чи окремих фізичних осіб.

Різновиди інноваційної практики з точки зору сфери застосування поділяються на два основні типи: технічні та організаційні.

Так перший тип інновацій пов'язаний з продукцією, що виробляється підприємством, впровадженням нових рішень у виробництво та технологіями.

Інновації організаційного характеру змінюють систему управління та організацію процесу створення продукції або послуг [9].

З точки зору способу впровадження інновації поділяються на системні (інкрементальні) та одиничні (стихійні).

Системні (інкрементальні) інновації постають на основі ухваленої на підприємстві системи їх створення. Вони базуються передусім на пошуку рішень щодо скорочення витрат, вдосконалення технологічних процесів, на новій системі організації фірми у рамках визначеного процесу діяльності. Системні (інкрементальні) інновації постають внаслідок проведення заходів з метою створення нової продукції або, наприклад, колективної систематичної роботи над вирішенням організаційних проблем.

Одиничні (стихійні) інновації, на противагу до системних (інкрементальних), є випадком у діяльності підприємства. Вони не є наслідком існуючої системи, а скоріше відповіддю на нові можливості або загрози. Такими прикладами можуть бути пошук нового виду продукції, придбання ліцензії, зміна технології виробництва чи системи управління, які постають на підставі викликів середовища або ж аналізу стану підприємства, що його здійснюють фахівці. Впровадження організаційних інновацій (несистемних) характеризується більшим ризиком, ніж системних, які постають на підставі постійного накопичення знань та інформації.

Інновації з точки зору сфери змін, які вони викликають, поділяють на: радикальні, рекомбінаційні та модифікаційні інновації.

Серед інновацій радикального типу розрізняються зміни технологічного та організаційного характеру. Радикальні інновації технічного характеру зазвичай стосуються процесу впровадження нової продукції, яка згодом зумовлює необхідність застосування нових технологій. Фірми, які впроваджують нові види продукції, намагаються досягнути провідної позиції в обраній ніші на ринку. Впровадження нової продукції часто зумовлює необхідність проведення заходів, спрямованих на створення попиту або задоволення потенційного попиту. Класичним прикладом інновації даного типу може бути створення персонального комп'ютера, який революційне змінює технологію та розширює коло клієнтів даної промисловості, яке до певного часу обмежувалося великими фірмами та науково-дослідницькими центрами. У рамках радикальних інновацій фірма

зазвичай використовує нові ресурси, створює нові для себе рішення в технологічно-виробничому або організаційному вимірі. Організаційні радикальні інновації, як правило, впроваджуються та розробляються стихійно, тоді як технічні можуть виникати також внаслідок інкрементальних робіт над новими виробами або ж вдосконалення технології, а також внаслідок одиничних впроваджень окремих ідей.

Рекомбінаційний тип інновацій полягає у використанні існуючих технологічних, організаційних та виробничих рішень з метою створення нових різновидів продукції, технологій або систем управління. Рекомбінаційні інновації, що стосуються систем управління, спрямовані на поєднання існуючих виробничих функцій або різних технологічних рішень для виробництва нової продукції. Прикладом цього можуть служити виробництво шампунів із властивостями бальзамів або використання комп'ютерів для виробництва кінофільмів. У процесі рекомбінаційних інновацій зазвичай використовуються ресурси та інформація підприємства [8, с.49].

Модифікаційний тип інновацій найчастіше постає на основі вивчення оточення і реагування на потреби клієнтів або поведінку конкурентів. Модифікаційні інновації полягають у незначних змінах існуючого асортименту продукції, технологій і систем управління з метою їх вдосконалення. Модифікації не змінюють функції виробів або процеси виробництва (наприклад, підвищення якості, зменшення витрат внаслідок використання нових матеріалів, запровадження додаткової функції виробу). Вони є наслідком тісних взаємин із клієнтами та гострої конкуренції за задоволення їхніх потреб.

Характеристику описаних різновидів інновацій з точки зору обсягу змін, до яких вони призводять, подано у табл.1.1 Аналіз спільних та відмінних характеристик можна провести на основі даних про: мотивацію інновації; джерела інновації; способи впровадження інновації; стосунки із споживачами; стосунки з іншими фірмами регіону.

Таблиця 1.1. Характеристика інновацій [9, с.4]

Критерії	Різновиди інновацій		
	Радикальна	Рекомбінаційна	Модифікаційна
Причини інновації	Здобуття або тримання позиції лідера, досягнення конкурентноспроможності.	Пошук нових ринків, підвищення ефективності управління підприємством.	Задоволення потреб клієнта.
Джерела інновації	Власні лабораторії, спеціальні колективи, зовнішня експертиза, ідеї.	Рекомендації клієнтів, внутрішні ідеї, benchmarking.	Рекомендації клієнтів.
Спосіб впровадження інновації	На підставі внутрішньої та зовнішньої експертизи, зазвичай централізований процес.	Головним чином на підставі внутрішньої експертизи.	На підставі внутрішніх та зовнішніх вимог, процес значною мірою децентралізований.
Відносини із споживачами	Кооперація, що базується на інноваційності (технічні інновації); може бути обмежена (організаційні інновації).	Специфікації проєктів, контрактів.	Тісно пов'язаний з витратами та стандартами якості.
Відносини з іншими фірмами	Обмежені.	Середньої інтенсивності, в регіоні та поза регіоном.	Міцні зв'язки з фірмами регіону.

На практиці виділяють два основних види інноваційної підприємницької діяльності (табл.1.2): інновації в сфері техніко-технологічного забезпечення виробництва та організаційні інновації. Відокремлюють також такі види як: інноваційна діяльність в сфері збільшення виробництва, підвищення якості і здешевлення продукції та інноваційна діяльність в сфері соціальної політики.

Таблиця 1.2. Види інноваційної підприємницької діяльності [9, с.6]

Технічні інновації	Організаційні інновації
<p>- впровадження нових виробів та послуг; загальне підвищення рівня послуг, впровадження нової продукції; впровадження нових технологій.</p>	<p>- перетворення форм власності, наприклад, у ТОВ, товариство працівників або акціонерне товариство; реструктуризаційна діяльність, яка передбачає зміни структури, наприклад, поєднання відділів, створення нових відділів (створення відділу маркетингу); інноваційні зміни організаційної структури, проведені шляхом впровадження посади менеджерів; впровадження систем забезпечення якості або управління якістю, заснованих на нормах ISO; впровадження системи "Total Quality Control"; впровадження інтегрованого процесу управління та комп'ютеризації; створення центрів прибутків та витрат; зміни організації системи продажу, створення нової системи дистрибуції; впровадження ротаційної системи управління кадрами; створення нових регіональних відділень; впровадження нових систем розрахунків; впровадження нової мотиваційної системи оплати праці; впровадження системи контролю за допомогою відео нагляду.</p>

Детальніше відстежити, які саме види інновацій були впроваджені на практиці можна на рис.1.1

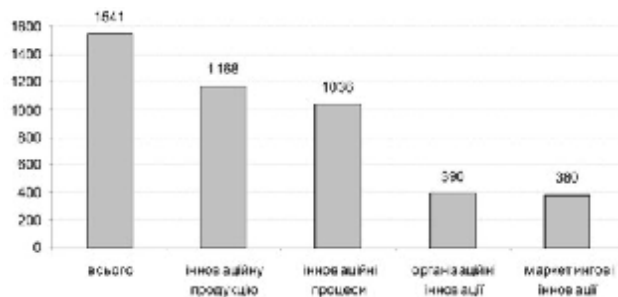

Рис.1.1 Кількість промислових підприємств, що впроваджували інновації за типами інновацій протягом 2005-2007 років, одиниць [10, с.4].

Інноваційна діяльність в сфері техніко-технологічного забезпечення виробництва пов'язана з процесом кількісного і якісного оновлення виробничого потенціалу, який направлений на підвищення продуктивності праці, економію енергоресурсів, сировини і матеріалів та відповідно на збільшення прибутків.

Інноваційна діяльність в сфері збільшення виробництва, підвищення якості і здешевлення продукції представляє собою процес якісного удосконалення продукції, її здешевлення, розширення асортименту, який направлено на повніше задоволення потреб населення.

Інноваційна діяльність в сфері соціальної політики пов'язаний з розширенням і покращанням сфери послуг для населення, який направлений на створення нормативних умов для праці та відпочинку і відповідно на підвищення продуктивності праці.

Можна виділити три способи організації інноваційної діяльності:

1. Інноваційна діяльність на основі внутрішньої організації, коли інновація створюється і (або) освоюється всередині фірми її спеціалізованими підрозділами на базі планування і моніторингу їх взаємодії по інноваційному проекту.

2. Інноваційна діяльність на основі зовнішньої організації при допомозі контрактів, коли замовлення на створення і (або) освоєння інновації розміщується між сторонніми організаціями.

3. Інноваційна діяльність на основі зовнішньої організації за допомогою венчурів, коли фірма для реалізації інноваційного проекту засновує дочірні венчурні фірми, які залучають додаткові сторонні засоби (кошти).

Найчастіше використовується другий спосіб організації інноваційної діяльності - фірма розміщує замовлення на розробку новизни, а освоює їх власними силами. Відносна рідкість використання першого способу пояснюється недостатнім потенціалом фірмової науки.

В основі всіх видів інноваційної діяльності лежить створення і освоєння нових видів продукції (послуг), виготовлення, створення цінностей, благ та інших товарів.

Інноваційно-орієнтована наука є визначальною складовою стійкого розвитку, вирішальним фактором економічної безпеки і соціального прогресу. Інноваційний шлях розвитку відкривається на стику науки та економіки. Інновації як ефективне застосування знання стає фактором стійкого розвитку передових держав, націй, регіонів.

Основними рисами інноваційного типу розвитку економіки, науки і техніки є:

велика сприйнятливість об'єктів і суб'єктів інноваційної діяльності до елементів інноваційного процесу;

наступальна активна політика держави у сфері науково-технічної та інноваційної діяльності;

висока питома вага виробництва наукомісткої продукції;

розвинута система інститутів підтримки інноваційної діяльності, зокрема фінансових інститутів.

До інфраструктури підтримки інноваційної діяльності входять:

технопарки;

бізнес-інкубатори,

різноманітні інноваційні центри;

консалтингові фірми;

інженірингові фірми;

інші структури.

Слабке залучення інновацій в Україні відображене в дуже низькому рейтингу України за міжнародними критеріями оцінки конкурентоспроможності.

Згідно сукупного індексу конкурентоспроможності Україна перебуває на 86 місці зі 104 країн, згідно індексу розвитку технології на 83, за індексом використання інформаційних і комунікативних технологій - на 79, а щодо

інноваційних здібностей - на 39 місці. І саме інноваційні здібності роблять Україну потенційним партнером для інших країн.

Інноваційний потенціал України - це наявність інфраструктури та ринково мислячих освічених людей, спроможних виконувати інноваційні розробки.

З десяти інноваційних ідей тільки одна впроваджується на ринку. Успіх там, де продукується більше наукових ідей, де є креативне партнерство науки як способу примноження знання, капіталу і як способу застосування знання, політики і капіталу.

Інноваційна політика - державне управління процесом створення сприятливих умов для інноваційної діяльності, формування інноваційних ідей і проектів, конструювання науково - дослідних зразків нововведень, їх освоєння і просування на ринок. До нововведень належить новітня техніка і технології, сучасні виробничі процеси, наукові, організаційні, управлінські ноу-хау та інші новинки.

Згідно із Законом України “Про інноваційну діяльність” головною метою державної інноваційної політики є створення соціально-економічних, організаційних і правових умов для ефективного відтворення, розвитку й використання науково - технічного потенціалу країни, забезпечення впровадження сучасних екологічно чистих, безпечних, енерго - та ресурсозберігаючих технологій, виробництва та реалізації нових видів конкурентоздатної продукції.

Закон України “ Про інноваційну діяльність ” також визначає об’єкти інноваційної діяльності, якими є: інноваційні програми і проекти; нові знання та інтелектуальні продукти; [11, с.109] виробниче обладнання та процеси; інфраструктура виробництва і підприємництва; організаційно-технічні рішення виробничого, адміністративного, комерційного або іншого характеру, що істотно поліпшують структуру і якість виробництва і соціальної сфери; сировинні ресурси, засоби їх видобування і переробки;

товарна продукція; механізми формування споживчого ринку і збуту товарної продукції.

У таблиці 1.3 наведена характеристика щодо кількості підприємств, які займалися введенням інновацій.

Таблиця 1.3. Кількість підприємств, що займалися інноваційною діяльністю [11, с.110]

Підприємства	2005	2006	2007
1. Підприємства, які мали витрати на інноваційну діяльність	936	848	1175
2. Підприємства, які впроваджували інновації	810	999	1186
2.1 Впроваджували інноваційні види продукції	630	466	564
2.2 Впроваджували нові технологічні процеси	402	272	515
2.3 Реалізовували інноваційну продукцію, що заново впроваджена або зазнала технологічних змін протягом останніх трьох років	1022	918	1035
Усього	1193	1118	1472

У 2007 році інновації впроваджували 1186 підприємств, у т. ч.:

515 підприємств впроваджували нові технологічні процеси, кількість яких склала 1419, з них маловідходних і ресурсозберігаючих - 634 процеси;

564 підприємства впровадили 2526 найменувань інноваційних видів продукції, з яких 881 - нові види машин, устаткування, прилади, апарати тощо.

Обсяг інноваційних витрат у звітному періоді склав 10,9 млрд. грн., з них:

68,9% було спрямовано на придбання машин, обладнання та програмного забезпечення;

7,3% - на виконання науково-дослідних розробок силами підприємств (внутрішні НДР.);

1,8% - на придбання результатів НДР інших організацій (зовнішні НДР.), виконаних іншими організаціями для розробки нових або вдосконалених продуктів та процесів;

3,0% - на придбання інших зовнішніх знань (нових технологій, у т. ч. виключних майнових прав власності на винаходи, корисні моделі, промислові зразки; комерційних таємниць; проектів; товарних знаків, придбаних у зв'язку з проведенням підприємством інновацій; інжинірингових, консалтингових послуг);

19,0% - інші витрати.

З метою здійснення нововведень 268 підприємств придбали 1438 нових технологій, з яких 297 - за межами України. Із загальної кількості технологій:

555 придбано разом з цілеспрямованим прийомом на роботу кваліфікованих фахівців;

528 - з устаткуванням;

138 - як результат досліджень і розробок;

96 - за договорами на придбання прав на патенти, за ліцензіями на використання винаходів, промислових зразків, корисних моделей;

40 - за угодами на придбання технологій та ноу-хау.

Понад 90% підприємств здійснювали інновації за рахунок власних коштів, обсяг яких становив майже три чверті загального обсягу витрат (8,0 млрд. грн.).

На рис.1.2 можна відстежити обсяг використання фінансів підприємствами вкладених на розвиток інноваційної діяльності станом на 2005 - 2007 рр.

Рис.1.2 Розподіл обсягу фінансування інноваційної діяльності за джерелами, % [10, с.3].

Кредити на суму 2,0 млрд. грн. отримали 145 підприємств. Кошти іноземних інвесторів, обсяг яких становив 0,3 млрд. грн. (3,0%), залучили 23 підприємства (рис.1.2). Лише 44 підприємства отримали підтримку держбюджету та 13 - місцевих бюджетів (їх сукупний обсяг становив 152,1 млн. грн., або 1,4%).

За даними Державного комітету статистики України, у 2008 році інноваційною діяльністю у промисловості займалося 1472 підприємства, або 14,2% загальної їх кількості (Додаток А).

1.2 СТРУКТУРА ІННОВАЦІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВА

У широкому розумінні поняття "потенціал" (лат. "potencia" - сила) - це засоби, запаси, джерела, що є в наявності й можуть бути використані, приведені в дію для досягнення певної мети, виконання плану, розв'язання завдань, можливості якої-небудь соціальної системи у певній області [12, с.106].

Сучасна економіка запозичила термін "потенціал" із фізики, де він означає кількість енергії, яку накопичила система і яку вона спроможна реалізувати в роботі. Визначення промислового потенціалу підприємства можна сформулювати як сукупність засобів і предметів праці, робітників, їхніх навичок, мотивів і стимулів, виробничих відносин, що склалися за багато років і перебуває у системній єдності. Потенціал - це прихована можливість використання виробничої сили ресурсу, він міститься у самому наявному ресурсі.

Аналіз економічних аспектів поняття "інноваційний потенціал" виявляє широкий спектр підходів до його вивчення. Розглянемо деякі з них:

1) інноваційний потенціал - це одна з трьох складових інноваційного простору, яка включає в себе особисті й ділові якості керівників, професійну й економічну підготовку, професійні досягнення (авторські посвідчення,

винаходи тощо), матеріально-технічне і фінансове забезпечення, інноваційний потенціал визначається набором здійснюваних нововведень;

2) інноваційний потенціал - сукупність різних видів ресурсів, включаючи матеріальні, фінансові, інтелектуальні, інформаційні та інші ресурси, необхідні для здійснення інноваційної діяльності;

3) інноваційний потенціал містить невикористані, приховані можливості накопичених ресурсів, що можуть бути задіяні для досягнення цілей економічних суб'єктів;

4) інноваційний потенціал регіону являє собою категорію особливого змісту, що включає не лише інноваційні ресурси й механізм їх використання в організаційно-господарській системі, а й активність інноваційних процесів у регіональній економіці.

Існує багато різновидів потенціалів, але також існує така структура потенціалів підприємства, важливих для його інноваційного розвитку.

Ринковий потенціал підприємства відображає можливість підприємства відповідати ринковим потребам, бо інновації на підприємстві на нову продукцію диктує ринок. Отже, необхідність цього потенціалу не викликає сумніву.

Інтелектуальний потенціал підприємства визначає можливість розроблення та створення нових ідей, технологій, схем виробництва тощо. Він передбачає наявність фахівців високого рівня на підприємстві (наприклад: технічні, науково-дослідні відділи тощо), які відповідатимуть вимогам ринку.

Кадровий потенціал підприємства визначає можливості персоналу й робітників підприємства застосовувати нові знання й технології. Цей потенціал характеризується фаховою підготовкою. Ця складова значною мірою визначає систему менеджменту, її гнучкість, адаптивність [13, с.115].

Технічний й технологічний потенціал підприємства характеризує можливість швидко переорієнтувати виробничі потужності на випуск нової продукції. Складова відображає стан технічного обладнання й

технологічного циклу підприємства, наявність резервів, можливість адаптації до потрібних вимог та переозброєння виробництва.

Інформаційний потенціал підприємства відображає інформаційну обізнаність про потреби ринку, його запити, ситуацію на ньому, інформацію про політичне, соціально-економічне, технологічне, інвестиційне, екологічне середовище, інформацію щодо конкурентів та їх конкурентоспроможність на ринку.

Фінансово-інвестиційний потенціал підприємства відображає фінансовий стан підприємства, інвестиційний клімат на підприємстві та інвестиційну привабливість, кредитоспроможність підприємства для забезпечення фінансування інноваційної діяльності.

Комунікаційний потенціал підприємства характеризує наявність комунікаційних зв'язків із зовнішнім середовищем, тобто наявність надійних зв'язків з постачальниками ресурсів, партнерами, споживачами нової продукції й каналами збуту.

Науково-дослідницький потенціал підприємства - відображає наявність результатів науково дослідницьких робіт, спроможність проведення досліджень з отриманням пробної продукції або дослідного зразка з метою їх впровадження у виробництво нової продукції.

Достатній інноваційний потенціал є основною умовою інноваційного розвитку промислових підприємств, необхідний для реалізації ринкових можливостей, що відкриваються перед ним.

Актуальність проблеми спонукають більшість зацікавлених осіб визначитися у своєму ставленні та тлумаченні зазначеного питання, бо, навіть на перший погляд, вимальовується його не тільки теоретична, але й прикладна значущість.

Різні думки висловлюють фахівці не тільки щодо поняття інноваційного потенціалу, а й до його структури та визначення. В даний час не сформовано загальний підхід щодо обґрунтування методів та критеріїв оцінки інноваційного потенціалу підприємства немає можливості

централізованого дослідження інноваційного потенціалу українських підприємств [14, с.151-152].

Визначення інноваційного потенціалу як економічної категорії ґрунтується на наявності і достатності ресурсів, необхідних для здійснення інноваційної діяльності, слід зауважити, що ці дві характеристики не повністю відбивають спроможність підприємства створювати і впроваджувати нововведення. Більш глибоке уявлення про інноваційний потенціал має враховувати сприйнятливість організації до інновацій.

В оцінках інноваційного потенціалу використовують переважно статистичні показники, які стосуються характеристики науково-технічної, технологічної та інших складових загального потенціалу підприємства, проте інноваційну складову відображують опосередковано, або недосить повно.

Для дослідження інноваційного потенціалу дуже важливим є встановлення його структури і показників-індикаторів. У табл.1.4 наведені основні позиції методичних підходів деяких авторів щодо оцінки інноваційного потенціалу.

Таблиця 1.4. Методичні підходи оцінки інноваційного потенціалу

Автори	Загальна характеристика
А. Ніколаєв [15]	Представляє інноваційний потенціал, основу якого складають інноваційна інфраструктура підприємства разом з інноваційними можливостями, які створюються за рахунок інших компонент потенціалу.
Г. Смірнова, М. Тітова, Є. Мазур, Я. Смірнов [16]	Вважають доцільним використання системи показників інноваційного потенціалу за функціями управління інноваційною діяльністю: виробництво, закупки, маркетинг, фінанси, продажі.
Д.І. Кокурін [17]	Передбачає виділення трьох складових інноваційного потенціалу - ресурсної, результативної й внутрішньої.
С. Ілляшенко [18]	Пропонує розглядати інноваційний потенціал за ринковою, інтелектуальною, кадровою, технологічною, інформаційною, інтерфейсною та науково-дослідною складовими.
О. Митякова [19]	Автором пропонувані наступні складові інноваційного потенціалу: виробничо-технологічний, науковотехнічний,

	фінансово-економічний, кадровий і організаційно-управлінський потенціали.
А. Трифілова [20]	Пропонує оцінку інноваційного потенціалу виконувати на предмет достатності у підприємства фінансово-економічних ресурсів і цього використовується методика оцінки фінансової стійкості.
О. Косолапов, О. Гиренко-Коцуба [21]	Передбачають, що інноваційний потенціал має відображувати міру готовності організації виконувати поставлені інноваційні задачі і його можна оцінити, використовуючи систему базових показників.
Л. Мартюшева, В. Калишенко [22]	До комплексу параметрів іноваційності підприємства автори включили: параметри наукомісткості виробництва, параметри якості й конкурентоспроможності продукції, параметри техніко-економічного рівня продукції, параметри оновлення продукції (технології).

Розглянувши підходи різних авторів до методики оцінки інноваційного потенціалу, можна зробити наступні узагальнення:

1. На сьогодні накопичилось багато теоретико-методичних напрацювань, присвячених інноваційному потенціалу промислових підприємств як передумов і їх інноваційного розвитку.

2. Переважним підходом до аналізу структури інноваційного потенціалу є ресурсний підхід. В поодиноких випадках зустрічається інформаційний підхід.

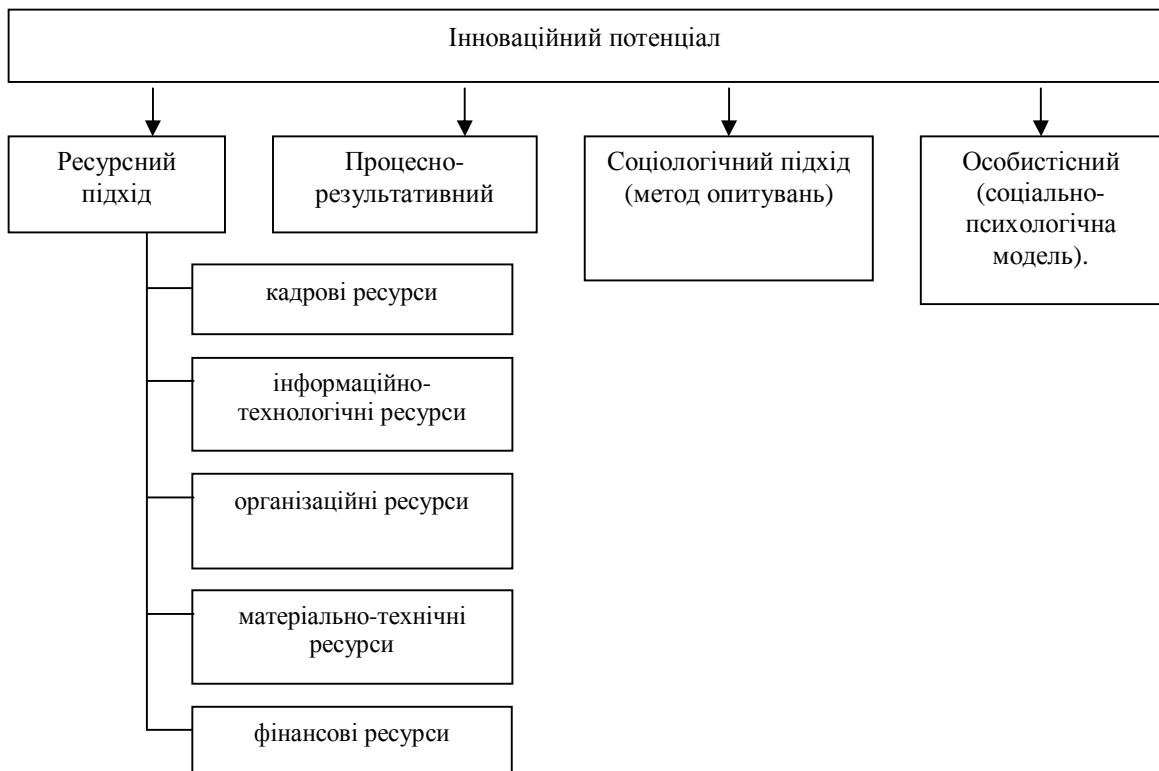
3. Більшість методик перевантажені великою кількістю одиничних показників інноваційного потенціалу при тому, що деякі з них корелюються між собою, деякі потребують інформації, якою не володіють на підприємствах. Деякі пропоновані показники характеризують не сам потенціал, а ефективність його використання. Названі обставини звужують можливість практичного використання цих методик.

4. Проаналізовані методики адресовані підприємству взагалі, не враховуючи галузевих особливостей, в той час, як на систему показників, безперечно, має впливати тип продукції, характер технологічних процесів, ступінь наукомісткості тощо.

Існують різні підходи до тлумачення поняття інноваційний потенціал. Одні автори роблять наголос на наявності ресурсів, інші на можливості їх використання. Але більшість виокремлюють чотири методологічні підходи, які наведені на рис.1.3

Ресурсний підхід уявляє інноваційний потенціал як сукупність ресурсів, виділяючи найчастіше такі його елементи, як кадрова, інформаційно-технологічна, організаційна й матеріально-технічна складові.

Окремо можна виділити фінансові ресурси, які забезпечують умови реалізації інших елементів і виконують роль їх кількісної оцінки. Фінансова складова інноваційного потенціалу забезпечує надходження коштів для виконання інноваційних процесів, створює стимули і умови для розробки інновацій, впливає на вибір тематики інноваційних проектів відповідно до потреб функціонування і розвитку самої інноваційної сфери, сприяє ефективному формуванню витрат на інновації, реалізує необхідну еластичність надходжень фінансових ресурсів відповідно до протікання інноваційного процесу.

Методологічні підходи для вивчення інноваційного потенціалу [23, с.167]

Кадрова складова інноваційного потенціалу може характеризуватися такими показниками, як загальна чисельність працівників, зайнятих на підприємстві, структурний розподіл чисельності персоналу за видами діяльності, за кваліфікаційними групами. Важливим фактором є ставлення робітників до інноваційних процесів, розвиток їх свідомого бажання вкладати свої знання й навички в інноваційну сферу [24, с.36-38].

Отже, вихідними принципами, на основі і з урахуванням яких повинна будуватися система фінансування інновацій, повинні виступати:

1. Чітка цільова орієнтація системи - її ув'язування з задачею швидкого й ефективного впровадження сучасних науково-технічних досягнень.
2. Логічність, обґрунтованість і юридична захищеність використовуваних прийомів і механізмів.
3. Множинність джерел фінансування.
4. Широта і комплексність системи, тобто можливість охоплення максимально широкого кола технічних і технологічних новинок та напрямків їхнього практичного використання.
5. Адаптивність і гнучкість, що припускають постійне настроювання як усієї системи фінансування, так і її окремих елементів на динамічно змінювальні умови зовнішнього середовища з метою підтримки максимальної ефективності [25].

Матеріально-технічні ресурси є речовинною основою інноваційного потенціалу, визначають його техніко-технологічну базу, впливають на масштаби й темпи інноваційної діяльності. Формування інноваційного потенціалу може бути ускладнене їх одержанням. Тому актуально, особливо в наших умовах, орієнтуватися на створення не матеріаломістких нововведень, що дасть змогу максимально комплексно використовувати наявну сировинну базу, нові види матеріалів, утилізацію відходів відповідно до екологічних вимог, що висуває суспільство до виробників.

Сформовані принципи можуть лягти в основу нової інноваційної стратегії підприємства, а в поєднанні з наявним інноваційним потенціалом дають змогу правильно обрати й тип стратегії. Виділяють три основні типи стратегій: наступальну, захисну, ліцензійну (поглинаючу).

Наступальна стратегія з високим ризиком, високою окупністю вимагає певної кваліфікації, здатності бачити нові ринкові перспективи і вміння швидко реалізувати їх у продуктах. Певна обмеженість можливостей малих підприємств здійснювати великі НДДКР дає змогу припустити, що цим підприємствам не вистачає ресурсів для реалізації наступальної стратегії. Однак у цілому ряді технологічних галузей дрібні компанії можуть сконцентруватися на одному проекті, у той же час як великі підприємства розподілять свої зусилля на ряд проектів. Ринковий лідер приречений займати наступальну позицію, тому що його позиції можуть бути підірвані з появою науково-технічного нововведення [26, с.125].

Захисна стратегія припускає невисокий ризик і варта уваги для компаній, здатних дістати прибуток в умовах конкуренції, підтримуючи норму прибутку за допомогою низьких витрат. Таку стратегію можна рекомендувати компанії, більш сильної в маркетингу, ніж у НДДКР. Однак і такій компанії необхідний достатній інноваційний потенціал, щоб швидко відповісти на інновації конкурентів. Дана стратегія базується на максимально швидкій абсорбції нововведень і розширенні ринкової бази. Вигода захисної стратегії полягає в тому, що підприємство може концентруватися на продуктах, які вже стали відомими ринкові і які одержали (мінімальне) визнання.

Ліцензування іноді називають поглинаючою стратегією. Навіть самі великі компанії не можуть створити повного фронту НДДКР. Ліцензування може бути і підтримуючою стратегією для невеликих підприємств, яким важко самостійно реалізувати провадження великого нововведення.

Підприємство може одночасно застосовувати різноманітні стратегії на різних сегментах ринку. Вони являтимуть собою послідовність варіантів дій,

а не набір окремих типів. На основі цього виділимо ряд стратегій та їх класифікаційні ознаки, спрямовані на підвищення конкурентоспроможності інноваційної продукції.

У табл.1.5 наведена характеристика елементів організаційного механізму управління і його вплив на інноваційний потенціал підприємства. Як свідчить світовий досвід, передові фірми розвинених країн під час управління інноваціями використовують комплекс прогресивних систем загального управління, що позитивно впливає на інноваційну сферу діяльності будь-якої організації. Серед цих систем слід назвати такі: стратегічного планування; активізації персоналу (включаючи системи участі у власності, прибутках і управлінні); раціоналізації, збагачення праці і ротації; забезпечення матеріальними запасами (у тому числі системи "Канбан", "точно в строк"); субпідрядних відносин з постачальниками комплектуючих виробів; комплексного управління якістю; логістичні системи управління; системи трансфертного управління інноваціями. Усі ці системи взаємопов'язані і створюють можливість для підвищення інноваційного потенціалу підприємства.

Таблиця 1.5. Структура інноваційного потенціалу підприємства [27]

Елементи інноваційного потенціалу підприємства	Інноваційний потенціал	
	Низький	Високий
1	2	3
Оргструктура	Лінійна, лінійно-функціональна;	Лінійно-функціональна з елементами програмно-цільових організаційних утворень, творчі команди;
Технологія	Спеціалізовано виробниче обладнання, жорстко зв'язане в єдиний потік для масового випуску продукції;	Гнучкі автоматизовані виробничі модулі, зв'язані безрейковою гнучкою транспортною системою;

Дослідно-конструкторські приміщення, лабораторії, відділи	Спеціально спроектовані під даний виробничий процес, повна утилізація простору;	Універсального типу, наявність резервних площ, можливість змінення лабораторій, відділів;
Організація праці	Індивідуальна, поопераційна, регламентована;	Бригадна, з високим рівнем сполучення операцій і професій, вільний вибір часу;
Оплата праці	Індивідуальна, підрядна;	Почасово-преміальна, бригадна з використанням особистого вкладу;
Переміщення персоналу	Мінімальна, в основному за ієрархічною градацією;	Можливість горизонтальних і вертикальних переміщень згідно з вирішуваними завданнями, створення тимчасових завдань;
Система інформування персоналу	Оперативна інформація про виконання планових завдань певним підрозділом;	Докладне інформування про діяльність організації в цілому, її життя, проблеми та завдання у сфері інновації;
Стиль управління	Авторитарний, мінімум делегування повноважень, жорстокий контроль за виконанням;	Делегування повноважень, що забезпечує високий ступінь залучення персоналу до розроблення рішень, подання ідей;
Психологічний клімат	Настроювання на вирішення поточних завдань у рамках свого робочого місця.	Настроювання на пошук рішень як оперативних, так і довгострокових; як у рамках робочого місця, так і поза його межами.

Інноваційний потенціал підприємства залежить від ряду факторів, що визначають його формування, розвиток і рівень використання. На процес формування інноваційного потенціалу впливають в основному такі фактори, як: стан інноваційного клімату регіону діяльності підприємства; особливості інноваційної діяльності підприємства; розвиненість і гнучкість оргструктури управління інноваційною діяльністю, системи мотивації; оптимізація комплексу маркетингу. Рівень використання інноваційного потенціалу, у свою чергу, залежить від якості прийнятих інноваційних і інвестиційних рішень на кожному етапі інноваційного процесу, а також від ступеня інформаційної забезпеченості цього процесу [28, с.116-120].

Згідно з законом України „Про наукову і науково-технічну діяльність” обсяги бюджетного фінансування науки повинні становити не менш ніж 1,7% ВВП. Однак з кожним роком питома вага бюджетних асигнувань на наукові дослідження значно знижується [29]. Так в 2002 році витрати на фундаментальні дослідження становили 424,9 млн. грн., а питома вага обсягу виконаних наукових і науково-технічних робіт у ВВП становив - 1,11%, у 2003 році відповідно 491,2 млн. грн. та 1,24%, у 2004 році 629,7млн. грн. та 1,19%, 2005 році 902,1млн. грн. та 1,09%, 2006 році 1141,0 млн. грн. та 0,98%, 2007 році 1504,0 млн. грн. та 0,93%, в 2008 році 1927,4 млн. грн. та 0,90%. Вище перераховані цифри свідчать про збільшення фінансових відрахувань, але це пов’язане з підняттям цін на витрати при розробці інновації, а відсоток виконаних наукових та науково-технічних робіт у ВВП з кожним роком падає. Впровадження інновацій на промислових підприємствах України відображено в табл.1.6.

Таблиця 1.6. Впровадження інновацій на промислових підприємствах [30, с.110]

Дані Рік	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Питома вага підприємств, що впроваджували інновації, %	14,3	14,6	11,5	10,0	8,2	10,0	11,5	10,8
Впроваджено нових технологічних процесів	1421	1142	1482	1727	1808	1145	1419	1647
Впроваджено маловідходні та ресурсозберігаючі процеси	469	430	606	645	690	424	634	680
Освоєно виробництво нових видів продукції	19484	22847	7416	3978	3152	2408	2526	2446
Освоєно нові види техніки	610	520	710	769	657	786	881	758
Питома вага реалізованої інноваційної продукції, %	6,8	7,0	5,6	5,8	6,5	6,7	6,7	5,9

Для дослідження даної роботи були обрані м. Київ, АР Крим, Донецьку, Харківську, Дніпропетровську, Запорізьку та Чернівецьку області.

З проведеного аналізу було виявлено, що у вибраних регіонах рівень інноваційної активності підприємств коливався в діапазоні від 10 до 30%. Більш ефективно інноваційною діяльністю займаються великі підприємства, оскільки для цього необхідні фінансові ресурси. Проведене дослідження у наведених регіонах України показало, що рівень інноваційної активності серед великих підприємств (понад 250 осіб) становить від 23% до 49%. Серед середніх (50-249 осіб) - 11-29%, серед малих підприємств (10-49 осіб) 7-23%. Найвищий показник - серед великих підприємств м. Києва та Дніпропетровської області, найнижчий - серед малих підприємств Чернівецької області.

У кожному з досліджених регіонів України частка підприємств які в своїй діяльності використовували декілька видів інновацій (технологія, техніка, продукція) вища ніж частка підприємств, які використовували лише один з видів інновації. Реалізують інноваційні продукти та послуги переважно на місцевому (регіональному) ринку, це пов'язано з законодавчою та економічною діяльністю країни. Основний напрям інноваційної діяльності полягає в придбанні машин, обладнання та програмного забезпечення, що дає змогу випускати більш конкурентоспроможну продукцію або послуги. Досить велика частка підприємств проводила навчання персоналу та підготовку до впровадження удосконалених продуктів та процесів.

Підприємства даних регіонів отримали результати від впровадження інновацій, такі як розширення асортименту товарів та послуг (від 19% інноваційних підприємств Чернівецької області до 25% - м. Києва, Дніпропетровської області, Запорізької області та АР Крим), покращення якості товарів і послуг (від 13% Чернівецької області до 25% м. Києва та Дніпропетровської області), відповідність правовим вимогам (від 7% - Чернівецької області до 28% - м. Києва), підвищення можливості виробництва товарів або надання послуг (від 13% - АР Крим і Чернівецької області, 19% - Запорізької області до 22% - м. Києва) [31, с.124].

Отже інноваційний потенціал - це сукупність виробничих, наукових, фінансових, маркетингових, кадрових, організаційних ресурсів і можливостей, що забезпечують готовність і здатність підприємства здійснювати інноваційну діяльність при постійному удосконаленні системи управління нею з урахуванням факторів нестабільності ринкового середовища.

1.3 МЕТОДИКИ ОЦІНЮВАННЯ ІННОВАЦІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ

Необхідно відзначити, що оцінка інноваційного потенціалу підприємства повинна бути спрямована на виявлення і вивчення факторів, що впливають на його формування, розвиток і реалізацію з метою визначення ступеня використання інноваційних можливостей підприємства і на цій основі зробити висновок про рівень інноваційної активності підприємства.

Оцінку інноваційного потенціалу підприємства доцільно здійснювати в наступній послідовності:

1. Аналіз структури інноваційного потенціалу;
2. Виявлення ступеня використання внутрішніх інноваційних можливостей підприємства;
3. Оцінка рівня інноваційної активності підприємства [32, с.42-44].

Інноваційний потенціал варто розглядати з погляду комплексного й системного підходів. З позицій системного підходу інноваційний потенціал є невід'ємною частиною сукупного потенціалу підприємства й у свою чергу являє собою цілісну динамічну соціально-економічну систему. З позицій комплексного підходу інноваційний потенціал являє собою комплексну структуру, що складається із сукупності взаємодіючих елементів різного ступеня складності й організації.

Перший етап оцінки інноваційного потенціалу - аналіз структури інноваційного потенціалу припускає вивчення стану кожного його елемента на основі методу експертних оцінок [33, с.42].

Бальна оцінка використання підприємством потенціалу кожного з елементів інноваційного потенціалу здійснювалася з використанням розробленої шкали:

- 0 балів - зовсім не використовується потенціал елемента;
- 1 бал - низький рівень використання потенціалу елемента;
- 2 бали - середній рівень використання потенціалу елемента;
- 3 бали - високий рівень використання потенціалу елемента.

Заключний етап оцінки інноваційного потенціалу передбачує визначення рівня інноваційної активності підприємства за допомогою узагальнюючого показника - коефіцієнту інноваційної активності підприємства, розрахунок якого здійснюється за наступною методикою:

$$P_{\text{ін. акт.}} = (P_i * W_i), (1.1)$$

де $P_{\text{ін. акт.}}$ - рівень інноваційної активності підприємства;

P_i - експертна оцінка використання i -того елемента інноваційного потенціалу, бали;

W_i - коефіцієнт вагомості i -того елемента інноваційного потенціалу.

Оцінку рівня інноваційної активності підприємства доцільно здійснювати за наступною шкалою: від 0 до 4,0 - низький рівень, від 4,1 - до 8,0 - середній рівень, від 8,1 до 11,55- високий рівень. Результати оцінки стану елементів інноваційного потенціалу повинні лягти в основу розробки комплексу заходів, спрямованих на підвищення інноваційної активності підприємства.

Практика спирається на два методи до аналізу внутрішнього середовища й оцінки інноваційного потенціалу організації: детальний і діагностичний. Детально оцінюється інноваційний потенціал на стадії

обґрунтування інновації та підготовки проекту до його розроблення і реалізації. Схема оцінювання інноваційного потенціалу за таким підходом передбачає: системне описання нормативної моделі стану внутрішнього середовища організації всіх складових інноваційного потенціалу, тобто чітко встановлюються якісні та кількісні вимоги до всіх компонентів, блоків і параметрів, які забезпечують досягнення інноваційної цілі та її підцілей (з допомогою дерева цілей); визначення фактичного стану інноваційного потенціалу з усіх його блоків; аналіз розбіжностей між нормативним і фактичним станом, визначення сильних і слабких сторін потенціалу; складання переліку робіт з метою посилення слабких сторін і гармонізації всіх блоків інноваційного потенціалу. Діагностичний метод реалізується в аналізі та діагнозі стану організації з обмеженого кола параметрів.

Обов'язковою умовою якісного проведення діагностичного аналізу є використання системної моделі досліджуваного об'єкта з тим, щоб виявити взаємозв'язок діагностичних параметрів з іншими важливими параметрами системи і за станом одного будь-якого діагностичного параметра оцінити стан усієї системи або її частини. Наприклад, якщо діагностичним блоком системи є елемент "кадри" в інноваційному процесі, то за станом цього елемента можна виявити стан інноваторства в організації в цілому [34, с.68-69].

Проведення діагностичного аналізу потребує наявності відповідної інформаційної бази про всі складові внутрішнього середовища організації. На рис.1.4 показані методи оцінки інноваційного потенціалу.

Тож визначення інноваційного потенціалу, як економічної категорії, ґрунтується на наявності і достатності ресурсів, необхідних для здійснення інноваційної діяльності, слід зауважити, що ці дві характеристики не повністю відбивають спроможність підприємства створювати і впроваджувати нововведення. Більш глибоке уявлення про інноваційний потенціал має враховувати сприятливість організації до інновацій.

В економічній літературі існують різні методологічні підходи до оцінки інноваційного потенціалу підприємства з точки зору його здатності формувати інноваційно-активну економіку. Як правило, для оцінки інноваційного потенціалу пропонується використовувати ряд показників, що характеризують його різні компоненти. Великого значення набуває питання порівнянності використовуваних показників.

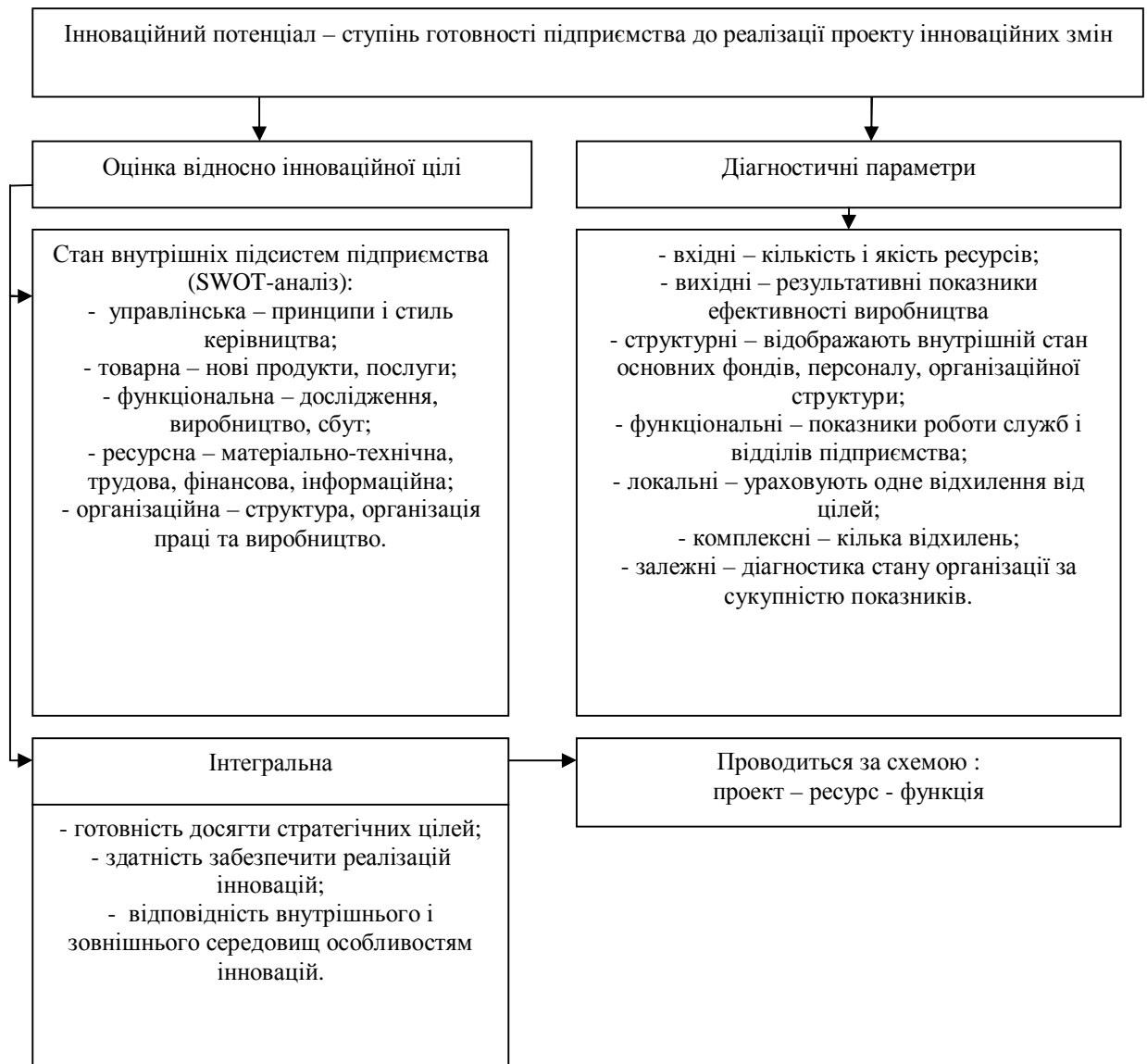

Рис.1.4 Інноваційний потенціал та його оцінка [35]

Розглянемо методики для оцінювання інноваційного потенціалу, які пропонують різні автори.

Погодіна Т.В. пропонує використовувати функціональну модель оцінки інноваційної активності і конкурентоспроможності підприємств з використанням системи статистичних показників, таких як: внутрішні витрати на дослідження і розробки у відсотках до ВВП або ВРП (показник X1); доля зайнятих дослідженнями і розробками у відсотках до загального числа зайнятих (X2); доля основних фондів досліджень і розробок в загальній їх вартості (X3); витрати на технологічні інновації у відсотках до ВВП або ВРП (X4) [36, с.17].

Була введена функціональна модель рейтингу інноваційної активності і конкурентоспроможності підприємств наступного вигляду:

$$R = 0,3 X1 + 0,2X2 + 0,2X3 + 0,3X4 \quad (1.2)$$

Недоліками пропонованої моделі є те, що в ній використовується обмежений круг показників. Для комплексної оцінки інноваційного потенціалу підприємства пропонують використовувати ряд показників, складових п'ять груп:

Макроекономічні (валовий продукт; чисельність працюючих і т.п.);

Інфраструктурні;

Правові (місцеві закони, регулюючі інноваційну діяльність, надаючи податкові і інші пільги суб'єктам інноваційної діяльності);

Кадрові (чисельність працівників, зайнятих у сфері науки, дослідженнями і розробками та ін);

Економічні (об'єм інноваційної продукції по мірі новизни; внутрішні поточні витрати на дослідження і розробки та ін).

До достоїнств даної методики відноситься те, що автори використовували метод експертних оцінок, вивели коефіцієнт значущості кожного показника. Проте дана методика має і недоліки. По-перше, для оцінки інноваційного потенціалу не використовуються показники стану і

використання основного капіталу. По-друге, взагалі не включені показники інформаційно-комунікаційних технологій.

Наступна пропонована система показників дозволяє не лише проаналізувати інноваційну діяльність і визначити величину інноваційного потенціалу підприємства, але і виявити можливості і резерви зростання продуктивності, визначити стимулювання інноваційного розвитку підприємства (табл.1.7).

Таблиця 1.7. Система показників оцінки інноваційного потенціалу підприємства [36, с.18]

Група	Показники	Умовне позначення
1. Показники наукового потенціалу (НП)	1. Доля чисельності персоналу, зайнятого дослідженнями і розробками до чисельності зайнятих на підприємстві	Н1
	2. Відношення чисельності докторів, кандидатів, аспірантів до чисельності зайнятих на підприємстві	Н2
2. Показники кадрового потенціалу (КП)	3. Доля працюючих з вищою освітою до чисельності зайнятих на підприємстві	К1
	4. Відношення на підприємстві учнів та тих, що навчаються	К2
3. Показники технічного потенціалу (ТП)	5. Коефіцієнт придатності основних фондів	Т1
	6. Коефіцієнт оновлення основних фондів	Т2
	7. Фондоозброєність праці	Т3
4. Показники фінансово-економічного потенціалу (ФЕП)	8. Відношення об'єму інвестицій в основний капітал до обсягу випускної продукції	Є1
	9. Відношення внутрішніх витрат на дослідження і розробки до обсягу випускної продукції	Є2
5. Показники інформаційно-комунікаційної складової (ІКС)	10. Кількість ПК до кількості робітників	І1
	11. Доля кількості абонентів мобільного зв'язку до чисельності працюючих	І2
	12. Доля загальної кількості робочих місць	І3

Кількісні значення окремих потенціалів, складових інноваційного потенціалу підприємства, визначаються як сума значень відповідних показників:

$$НП = Н1 + Н2, (1.3)$$

де НП - науковий потенціал підприємства

Кадровий потенціал визначається за формулою:

$$КП = К1 + К2 (1.4)$$

Технічний потенціал розраховується за формулою:

$$ТП = Т1 + Т2 + Т3 (1.5)$$

Фінансово-економічний потенціал розраховується за формулою:

$$ФЕП = Є1 + Є2 (1.6)$$

Інформаційно-комунікаційна складова розраховується за формулою:

$$ІКС = І1 + І2 + І3 (1.7)$$

Для комплексної оцінки інноваційного потенціалу підприємства пропонується використовувати інтегральний показник, що розраховується за формулою як корінь п'ятої міри з добутку всіх п'яти потенціалів:

$$ІП = \sqrt[5]{НП * КП * ТП * ФЕП * ІКС} (1.8)$$

Після підрахунку показників за даним методом, можна оцінити інноваційний потенціал підприємства використовуючи табл.1.8

Таблиця 1.8. Оцінювання рівня економічного потенціалу [36, с. 20]

№ п/п	Показник ІІ, од.	Рівень інноваційного потенціалу
1.	>1,0	Дуже низький
2.	від 1,0 до 1,3	Низький
3.	від 1,3 до 1,6	Середній
4.	<1,6	Високий

Такий підхід необхідний тому, що інноваційний потенціал підприємства представляє не просто суму складових його елементів, а їх комплекс, що знаходиться в складному і багатогранному взаємозв'язку. Перевагою пропонованого інтегрального показника є і те, що він охоплює всі основні потенціали і складові, максимально приведені в порівнянний вигляд.

Найбільш повною є класифікація критеріїв оцінки потенціалу малого підприємства, запропонована в праці Павлової В.А. Автор поділяє критерії на дві групи: трудові та ресурсні (рис.1.5).

Таким чином, через розвиток інноваційного потенціалу йде розвиток організації, її підрозділів і всіх елементів виробничо-господарської системи. Розвиток організації розглядається як реакція на зміни зовнішнього середовища і тому має стратегічний характер. Від стану інноваційного потенціалу залежить вибір та реалізація інноваційної стратегії і тому оцінка інноваційного потенціалу є необхідною умовою змін.

Інноваційний потенціал оцінюється за схемою: ресурси (Р) - функції (Ф) - проект (П). Завдання оцінки інноваційного потенціалу організації може розглядатись у різних площинах: часткова оцінка готовності організації до реалізації одного нового проекту; інтегральна оцінка поточного стану організації відносно всіх або групи проектів, що вже реалізуються.

Рис.1.5 Схема критеріїв оцінювання інноваційного потенціалу [36, с. 20]

Тож з огляду на все вище сказане, можна зробити висновки, що інновації потрібні будь-якій державі та підприємствам для забезпечення економічного розвитку. Саме вони дають змогу забезпечити динамічний та ефективний розвиток господарства. Створення нових та удосконалення існуючих товарів, удосконалення технологій та організації праці, а також запровадження сучасної системи управління підприємством дає змогу будь-якому підприємству одержати конкурентні переваги. Інновації свідчать про розвиток суб'єкта господарювання, який, будучи одним з елементів системи господарювання держави, створює ВВП. Тому інноваційна діяльність є важливою для кожного підприємства.

Розділ 2. Оцінювання інноваційного потенціалу ХДЗ "Палада"

2.1 Характеристика сучасного стану суднобудування в Україні

Україна має більш ніж двохсотлітню історію суднобудування і судноремонту і завжди знаходиться на вістрі нових технологій: 25 галузевих дослідницьких інститутів; 7 великих фабрик, що виробляють судові двигуни і інше суднове устаткування для кораблебудування; 11 суднобудівельних заводів; 11 фабрик, що виробляють судовий інструмент. Чудова міжнародна репутація українських суднобудівельних заводів, що виконують замовлення судновласників з Греції, Данії, Голландії, Норвегії, Кореї, Росії і інших країн; Державна програма, що визначає суднобудування і судноремонт як пріоритетний напрям індустріальної політики держави.

Огляд світового ринку суднобудівництва за останні 25 років показує, що він почав розширюватись з кінця 80-х років. За останні 10 років обсяг світового суднобудівництва збільшився на 50%. На сьогодні більше 80% ринку світового суднобудування складають танкери, контейнеровози та балкери.

Суднобудування як багатопрофільна галузь здатне задовольнити потреби вітчизняних компаній у мало-, середньо - і великотоннажних суднах практично всіх класів. Разом з тим процеси, що сьогодні відбуваються в економіці, негативно вплинули на фінансовий стан підприємств суднобудівної галузі. Відсутність замовлень на будівництво цивільних суден, порушення господарських зв'язків з постачальниками і споживачами продукції призвели до різкого погіршення фінансово-економічного становища суднобудівних підприємств та зменшення обсягу виробництва у 10 разів.

Відповідно до частини другої статті 1 Закону України "Про заходи щодо державної підтримки суднобудівної промисловості в Україні" Кабінет Міністрів України постановив перелік суднобудівних підприємств (табл.2.1).

Таблиця 2.1. Перелік суднобудівних підприємств, для яких запроваджуються заходи державної підтримки суднобудівної промисловості [29]

Код згідно з ЄДРПОУ	Найменування підприємства
1	2
Автономна Республіка Крим	
14307251	ВАТ "Суднобудівний завод "Залів", м. Керч
14309008	ВАТ "Феодосійська суднобудівна компанія "Море"
25134285	ВАТ "Приморець", м. Феодосія
25146165	Державне підприємство "Склопластик", м. Феодосія
14310554	Державне підприємство Конструкторсько-технологічне бюро "Суднокомпозит", м. Феодосія
14309586	ВАТ "Завод "Фіолент", м. Сімферополь
Миколаївська область	
14313240	Державне підприємство "Суднобудівний завод імені 61 комунара", м. Миколаїв
14307653	ВАТ "Дамен Шіпярдс Океан", м. Миколаїв
01373890	ВАТ "Суднобудівний завод "Лиман", м. Миколаїв
14308032	ВАТ "Завод "Екватор", м. Миколаїв
14307618	Казенний дослідно-проектний центр кораблебудування", м. Миколаїв
31821381	Державне підприємство "Науково-виробничий комплекс газотурбобудування "Зоря" - "Машпроект"
Одеська область	
01125821	ВАТ "Українське Дунайське пароплавство", м. Ізмаїл (у частині провадження суднобудівної діяльності на Кілійському суднобудівельно-судноремонтному заводі)
32783269	ЗАТ "Ізмаїльський суднобудівельно-судноремонтний завод"
Херсонська область	
14308500	ВАТ "Херсонський суднобудівний завод"
24961253	Херсонський державний завод "Палада"
24944438	Херсонський державний завод суднового обладнання та суднової арматури

м. Київ	
14312364	ВАТ Завод "Ленінська кузня"
03149949	ЗАТ "Київський суднобудівний-судноремонтний завод"
14312358	Державне підприємство "Київський державний завод "Буревісник"
м. Севастополь	
14312370	ВАТ "Севастопольський морський завод"
30526231	ТОВ "Судноремонтний комплекс "Севморсудноремонт"
30394016	ТОВ "Севастопольський судноремонтний завод "Лазарівське адміралтейство"
23664754	ТОВ "Севморверф"
32897734	ВАТ "Морський індустріальний комплекс"

У 2008 р. обсяги виробництва суднобудівних підприємств України досягли 2303 млн. грн., при цьому зростання виробництва по відношенню до 2007 р. склало 11,1%. Портфель замовлень на 2009 р. складає 42 судна на суму 248 млн. дол., зокрема 14 повно комплектних на суму 156 млн. дол. (для порівняння: у 2008 р. портфель замовлень складав 52 одиниці на суму 329,7 млн. дол.).

В цілому, за 2002 - 2008 рр. в суднобудуванні України намітилися позитивні тенденції (табл.2.2). Як свідчать дані табл.2.2, впродовж 2008 р. суднобудівними заводами було побудовано та передано замовникам 26 судів і плавзасобів, дедвейтом 206,9 тис. т, на суму \$135 млн. в т. ч. на експорт - \$99,6 млн., на внутрішній ринок - \$35,9 млн.

При цьому найбільші обсяги виробництва були досягнуті на Damen Shipyards Ocean, Севастопольському морському заводі і Херсонському суднобудівному заводі. Окремим підприємствам вдалося подолати кризові явища завдяки співпраці з європейськими фінансовими структурами і суднобудівниками. Зокрема, завдяки співпраці ВАТ "Херсонський суднобудівний завод" з ЄБРР підприємством отримано кредит на будівництво п'яти сухогрузів для "Чорноморського судноплавного менеджменту".

В той же час в умовах нестабільності світового суднобудівного ринку, політичної і економічної ситуації в країні, а також відсутності єдиної лінії державної політики відносно регулювання та здійснення державної підтримки суднобудівної галузі України у підприємств є високий ризик неотримання подальших суднобудівних замовлень, а, отже, завантаження підприємств галузі далеке від оптимального.

Таблиця 2.2. Порівняльні об'єми виробництва суднобудівних підприємств України за 2002 - 2008 рр. [37]

Роки	Обсяги виробництва, млн. грн.	Сумарний дедвейт, тис. т
2002	849	32,1
2003	992	67,43
2004	1220	185,4
2005	1329	187,2
2006	1542	143,5
2007	2080	199,9
2008	2303	206,9

Більше 92% вантажів, що обробляються в українських портах, транспортуються іноземними судами. Вітчизняні верфі в основному простоюють чи працюють на закордонного замовника. Суднобудування визнане пріоритетною галуззю народного господарства. Міністерством промислової політики, Кабінетом міністрів, Верховною Радою розробляється законодавче поле для суднобудування, маркетингові служби суднобудівельних заводів постійно ведуть пошук замовників, однак сьогодні завантаження суднобудівельних заводів залишається далеким від оптимального.

Серед порівняльних переваг, наявних в Україні для активного розвитку суднобудування та виходу на одні з перших позицій на світовому ринку, можна назвати високий науковий потенціал суднобудівельного комплексу України, наявність власної сировинної бази, необхідних виробничих

потужностей та кваліфікованих кадрів. Багатопрофільність виробництва, орієнтація на світовий ринок, можливість виготовляти конкурентоспроможну на світовому ринку продукцію говорять про те, що сьогодні (за сприятливої кон'юнктури світового суднобудівного ринку) Україна має не втратити шанс зберегти і розвинути нагромаджений суднобудівний потенціал [38].

Кон'юнктура світового ринку в найближчі 10 років буде характеризуватися підвищеним попитом на всі види суднобудівної продукції. Сучасний період експлуатації судів різного призначення характеризується 4 основними факторами: загальносвітовою тенденцією до збільшення кількості судів світового флоту, найвищими в історії морського мореплавання фрахтовими ставками на перевезення різних вантажів; очікуваним у найближче десятиліття глобальним відновленням судів світового флоту; зростанням попиту на нову продукцію суднобудування, що відкриває сприятливі перспективи завантаження вітчизняних потужностей замовленнями на кілька років.

Аналіз конкурентного середовища показав, що основними суперниками на ринку суднобудівної продукції є Японія, Південна Корея, Китай і Європейські верфі. Основними передумовами, що обумовили потужний ривок азіатських країн, стали істотні інвестиції в розширення і модернізацію виробництва, впровадження передових технологій, автоматизації і комп'ютеризації технологічних процесів і процесів управління виробництвом, зниження витрат, наявність кваліфікованих фахівців, розвиток супутніх виробництв, експортна орієнтація, застосування нових принципів бізнесу. Особливо необхідно відзначити широке використання державної підтримки.

Актуальним є питання розробки механізмів закріплення досягнутих позитивних тенденцій і організації подальшого підвищення ефективності функціонування і розвитку підприємств у довгостроковій перспективі з урахуванням всіх особливостей сучасного конкурентного середовища. Частка України на міжнародному ринку становить близько 1%. Найбільш

ефективним стане поетапний розвиток суднобудівної промисловості України. На початковому етапі основна орієнтація має бути спрямована на внутрішній ринок з реінвестуванням у виробництво прибутку, отриманого від виконання внутрішніх замовлень. За цей час підприємства зможуть налагодити і модернізувати виробництва і відновити необхідні економічні зв'язки, сертифікувати всі види виробництв відповідно до сучасних міжнародних вимог і закріпити конкурентні переваги, що наявні сьогодні в суднобудуванні України. На наступному етапі виробничі потужності підприємств можна гарантовано завантажити закордонними замовленнями ще на кілька років - в умовах високого попиту на продукцію суднобудування у головних світових конкурентів об'єктивно не вистачить ресурсів і виробничих потужностей, щоб повністю і у короткий термін задовольнити зростаючий світовий попит на будівлю нових судів у найближчі роки. Тільки з виведенням суднобудівних підприємств на високий сучасний технічний і технологічний рівень без розширення виробничих потужностей у короткостроковій перспективі можливі стабілізація і вагомий внесок у національну економіку в довгостроковому періоді.

Сучасний потенціал вітчизняного суднобудування дає можливість Україні посідати місце у десятці провідних суднобудівних держав світу (Додаток В). Проте, кризові явища, пов'язані із трансформаційними процесами, обумовили різке скорочення обсягів виробництва всіх видів суднобудівної продукції і призвели до істотних структурних змін у галузі, а також серйозних соціальних проблем у приморських регіонах, де суднобудування певною мірою носить містоутворюючий характер.

Для запобігання занепаду даної галузі розпорядженням Кабінету Міністрів України була схвалена "Стратегія розвитку суднобудування на період до 2020 року" [39].

Основною проблемою, на розв'язання якої спрямована Стратегія, є запобігання занепаду вітчизняного суднобудування, виникненню загрози економічній незалежності, втрати Україною статусу морської держави.

Незважаючи на наявні виробничі потужності і науково-технічний потенціал, які можуть забезпечити збільшення обсягів виробництва, розвиткові галузі перешкоджає ряд негативних чинників, та низька ефективність суднобудівного виробництва, зумовлена:

1. Значною зношеністю (майже на 70 відсотків) виробничих фондів основних підприємств - виробників кінцевої продукції та підприємств, що постачають комплектувальні вироби;

2. Низьким рівнем розвитку технологій та організації суднобудівних робіт. Так, трудомісткість виробництва вітчизняної продукції у 3-5 разів вище, а тривалість будування суден у 2-2,5 раза довше, порівняно з провідними закордонними виробниками;

3. Недосконалою системою оподаткування;

4. Нестачею кваліфікованих робочих кадрів. Низькі заробітна плата і рівень зайнятості призвели до відпливу молодих фахівців віком 30-40 років;

5. Низький рівень координації взаємодії підприємств суднобудівної та інших галузей вітчизняної промисловості, що виробляють суднове обладнання і матеріали, необхідні для будування суден (чорна і кольорова металургія, електротехнічна та кабельна промисловість, машинобудування, електроніка тощо) [39].

На внутрішньому ринку існує значний попит на продукцію суднобудування, зокрема на різні види морських суден для транспортного і рибпромислового флоту, морську техніку для вивчення та освоєння нафтогазових родовищ континентального шельфу, морські пороми, буксири, рятувальні судна, великотоннажні судна, а також науково-дослідні судна для проведення гідрометеорологічних досліджень і моніторингу стану навколишнього середовища.

В Україні кредит на будування суден надається в розмірі 50 відсотків вартості судна під 17-20% річних строком до 6 років, а в іноземних державах - в розмірі 80 відсотків такої вартості під 6-8% річних строком на 10-15 років.

Метою Стратегії є розвиток вітчизняного суднобудування шляхом:

державного стимулювання діяльності науково-технічних і проектно-конструкторських установ та організацій, ефективного впровадження результатів фундаментальних і прикладних досліджень;

проведення модернізації, технічного переоснащення та забезпечення ефективного використання виробничих потужностей галузі;

удосконалення нормативно-правової бази з питань стимулювання розвитку суднобудування;

запровадження пільгового кредитування для вітчизняних компаній, заінтересованих у придбанні продукції суднобудування;

просування нових видів вітчизняної продукції суднобудування на зовнішній ринок;

залучення стратегічних інвесторів.

Основними напрямками реалізації Стратегії є:

реформування галузі суднобудування шляхом утворення державних господарських науково-виробничих об'єднань (концернів, корпорацій тощо) із залученням науково-дослідних і дослідно-конструкторських установ та організацій;

розвиток науково-технічного і виробничого потенціалу, проведення комплексної модернізації та технічного переоснащення підприємств галузі (оновлення основних фондів, упровадження високих технологій у таких підгалузях суднобудування, як суднове машинобудування та морське приладобудування);

адаптація українського законодавства до законодавства Європейського Союзу в частині міжнародних стандартів, технічних і екологічних вимог з метою забезпечення інтеграції вітчизняного суднобудування до європейського і світового;

удосконалення нормативно-правової бази з питань стимулювання розвитку суднобудування;

забезпечення ефективного використання кадрового потенціалу галузі і залучення висококваліфікованих фахівців [39].

2.2 ТЕХНІКО-ЕКОНОМІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА ХЕРСОНСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО ЗАВОДУ "ПАЛАДА" З ВИКОРИСТАННЯМ ПЕОМ

За час свого існування ХДЗ "Палада" перетворився на сучасне високоорганізоване підприємство, яке посідає провідне місце не лише серед докобудівних заводів колишнього СРСР, але наразі не має аналогів у світовій практиці будівництва залізобетонних композитних плавучих доків, а також інших споруд. Основною продукцією заводу є плавучі залізобетонні, композитні й металеві судноремонтні й спеціальні доки, а також залізобетонні споруди різного призначення.

Постійно вдосконалюючи технологію та організацію виробництва завод пройшов шлях від будівництва монолітних залізобетонних доків вантажопідйомністю 4000 т до будівництва композитних доків різного призначення вантажопідйомністю 28000 т, чимало з яких є унікальними. 85 доків, споруджених на заводі, успішно працюють у різних державах, у тому числі в Україні, Росії (Мурманськ, Владивосток, Петропавловськ-Камчатський, Астрахань), Азербайджані, Японії, В'єтнамі, Південній Кореї, Фінляндії, Болгарії, Хорватії, Туреччині, Алжирі, Нігерії та інших країнах [40].

До кінця п'ятдесятих років минулого століття завод будував залізобетонні доки монолітної конструкції. Будівництво таких доків було важким і трудомістким процесом. Більшість робіт виконували на загал ручним способом. Тривалість будівництва одного доку сягала до п'яти років. У 60-ті роки на заводі було освоєно секційну технологію створення доків, що передбачає спорудження залізобетонних корпусів з окремих секцій і блоків, виготовлених на спеціальних стендах в умовах закритого цеху. Це дозволило підвищити продуктивність праці, скоротити у 2 - 2,5 рази терміни будівництва доків, підвищити якість робіт і культуру виробництва. У 70-ті роки на заводі було запроваджено у виробництво технологію без кесонного поздовжнього й поперечного зрощування залізобетонних понтонів на плаву з

окремих частин, виготовлених на різних стапелях. Це уможливило створення заводом плавучих доків та інших плавучих споруд практично будь-яких розмірів.

Характерною рисою композитних доків є те, що їхня понтонна частина - залізобетонна, а башти - металеві. Майже сорокарічний досвід будівництва та експлуатації свідчить про граничну оптимальність саме такої конструкції, оскільки унікальні якості залізобетону дозволяють не турбуватися про технічний стан понтонної частини й, отже, усувають потребу виведення доку з експлуатації задля її ремонту. Загальний перелік продукції яку виготовляє завод представлено у табл.2.3 [40].

Таблиця 2.3. Перелік продукції, яку виготовлює ХДЗ "Палада" [40]

Назва продукції	Описання
1	2
1. Доки плавучі	
- металевий плавучий док (400 т)	вантажопідйомність 400 тонн; металевий, одно понтонний;
- металевий плавучий док (1000 т)	- вантажопідйомність 1000 тонн; металевий, двобаштовий;
- композитний плавучий док (5000 т)	- вантажопідйомність 5000 т; композитний (понтон залізобетонний, башти сталеві);
	Продовження табл.2.3
1	2
- металевий плавучий док (5000 т)	- вантажопідйомність 5000 т; металевий, одно понтонний;
- композитний плавучий док (8500 т)	- вантажопідйомність 8500 т; понтон залізобетонний;
композитний плавучий док (20000 т)	вантажопідйомність 20000 т; плавучий, трьох понтонний; двобаштовий, композитний;
композитний плавучий док (25000 т)	вантажопідйомність 25000 т; плавучий, двобаштовий; трьох понтонний, композитний;
2. Понтони	

- залізобетонний понтон	- з металоконструкцією верхньої будови; для житлового будинку; плавучий офіс-центр.
-------------------------	---

Найпопулярнішими визнано ремонтні плав доки проекту 1760 піднімальною силою 8500 тонн.

Особливе місце серед створених "Паладою" плавучих споруд посідають доки-елінги проекту "Сєвер", замовлені Військово-Морським флотом Радянського Союзу для ремонту підводних човнів. Ці доки американська преса свого часу охрестила "дивом двадцятого сторіччя".

Херсонський державний завод "Паллада" має можливість побудувати доки будь-яких параметрів і комплектації, які задовольняють вимогам замовника.

Покупців приваблює ретельне дотримання підприємством термінів задачі продукції та висока якість робіт, що підтверджено наявністю міжнародного сертифікату якості ISO: 9001-2000 (Germanischer Lloyd). Завод "Паллада" спеціалізується на будівництві не лише металевих та композитних плавучих споруд цивільного та військового призначення. Окрім доків, підприємство може запропонувати:

- дебаркадери всіх типів і призначень;
- морські та річкові плавучі причали всіх типів і призначень;
- залізобетонні понтони для потреб середнього бізнесу;
- плавучі склади та сховища вантажів усіх призначень;
- плавучі готелі з залізобетонною понтонною частиною;
- плавучі ресторани з залізобетонною понтонною частиною;
- плавучі центри відпочинку з залізобетонною понтонною частиною;
- стаціонарні штучні острови для розробки родовищ нафти та газу на континентальному шельфі тощо.

Характеристики міцності збудованих на ХДЗ "Паллада" доків уможливають безпечне океанське буксирування їх до будь-якого регіону світу.

За підсумками роботи підприємства у 2009 році обсяг виробництва у порівнянних цінах по відношенню до 2008 року зріс і склав 64,605 тис. грн. Із цілої низки основних замовлень, що були в роботі протягом 2009 року, повністю виконані й передані замовникам залізобетонні плавучі споруди, серед них: понтони, понтони-причали й плавучий судноремонтний док вантажопідйомністю 20 000 т.

Таблиця 2.4. Техніко-економічні показники ХДЗ "Палада"

Показники	Роки		Абсолютне відхилення (-/+)	Відносне відхилення, %
	2008	2009		
1	2	3	4	5
1. Обсяг реалізованої продукції, тис. грн.	29426	36605	7179	24,4
2. Дохід від реалізації продукції, тис. грн.	55612	61995	6383	11,5
3. Чисельність працівників, осіб	636	709	73	11,4
4. Фонд ЗП, тис. грн.	5808	8068	2260	39,0
5. Чистий прибуток, тис. грн.	3419	5396	1977	57,8
6. Собівартість, тис. грн.	43207	54822	11615	26,8
7. Вартість основного капіталу, тис. грн.	27659	29178	1519	5,5
8. Рентабельність продажів, %	0,2	0,1	- 0,1	- 50
9. Продуктивність праці, тис. грн.	51,6	60,1	8,5	16,5

У звітному 2009 році підприємством виконано та реалізовано готової продукції, робіт та послуг на суму понад 54822 тис. грн.

Рентабельність продажів, що розрахована у табл.2.4, зменшилась з 0,2% до 0,1%, це пояснюється тим, що при великих умовно-постійних витратах, замовлень на плавучі засоби у цей період було недостатньо, щоб покрити ці витрати. Основними чинниками, що впливають на величину виручки від реалізації продукції, є обсяг виробництва продукції, її асортимент, якість, ритмічність роботи підприємства та ін. Собівартість реалізованої продукції має тенденцію до збільшення на 11615 тис. грн. в 2009 році. Збільшення собівартості говорить про зниження ефективності організаційно-технічних заходів та збільшення рівня встановлених цін на

продукцію. Валовий прибуток змінюється прямо пропорційно в залежності від змін чистого доходу та собівартості реалізованої продукції.

Використовуючи дохід від реалізованої продукції за три роки виконаємо прогноз обсягів поставок на наступні три роки за допомогою методу екстраполяції тренду (табл.2.5):

Таблиця 2.5. Розрахунок екстраполяції тренду

Період		Дохід від реалізованої продукції, тис. грн. (y)	t	t ²	Y * t
1	2	3	4	5	
2007	1 кв.	11342	-5	25	- 56710
	2 кв.	15479	-3	9	- 46437
2008	1 кв.	23356	-1	1	- 70068
	2 кв.	32256	1	1	32256
2009	1 кв.	28600	3	9	85800
	2 кв.	33395	5	25	166975
Усього		144428	0	70	111816

Для оцінювання розміру можливого доходу від реалізації продукції ХДЗ "Палада" розробимо трендові рівняння виду:

$$y = a_0 + b \times t, \quad (2.1)$$

де a_0 - усереднене значення продажів,

b - середнє квадратичне відхилення,

t - фактор часу.

Формула усередненого значення продажів має такий вигляд:

$$a_0 = \frac{\sum y}{n}, \quad (2.2)$$

де y - попит на товар,

n - кількість періодів.

Середнє квадратичне відхилення розраховується за такою формулою:

$$b = \frac{\sum yt}{\sum t^2} \quad (2.3)$$

Тобто використовуючи формули (2.2) та (2.3) отримуємо такі значення коефіцієнтів:

$$a_0 = \frac{144428}{6} = 24071,3$$

$$b = \frac{111816}{70} = 1597,4$$

Трендове рівняння має такий вигляд:

$$y = 24071,3 + 1597,4 * t.$$

В табл.2.6 за допомогою рівняння тренда розраховано прогнозний дохід від реалізації продукції на наступні три роки:

Таблиці 2.6. Прогноз доходу від реалізації ХДЗ "Палада"

Період	Дохід від реалізації продукції, тис. грн.	Рівняння тренда	Прогнозований дохід від реалізації продукції, тис. грн.	
2010	1 кв.	11342	$24071,3 + 1597,4 * 7$	35253,1
	2 кв.	15479	$24071,3 + 1597,4 * 9$	38447,9
2011	1 кв.	23356	$24071,3 + 1597,4 * 11$	41642,7
	2 кв.	32256	$24071,3 + 1597,4 * 13$	44837,5
2012	1 кв.	28600	$24071,3 + 1597,4 * 15$	48032,3
	2 кв.	33395	$24071,3 + 1597,4 * 17$	51227,1
Всього	144428		259440,6	

З табл.2.6 видно, що якщо динаміка не зміниться, дохід від реалізованої продукції ХДЗ "Палада" зростатиме.

Прогнозні дані показані графічно на рис.2.1

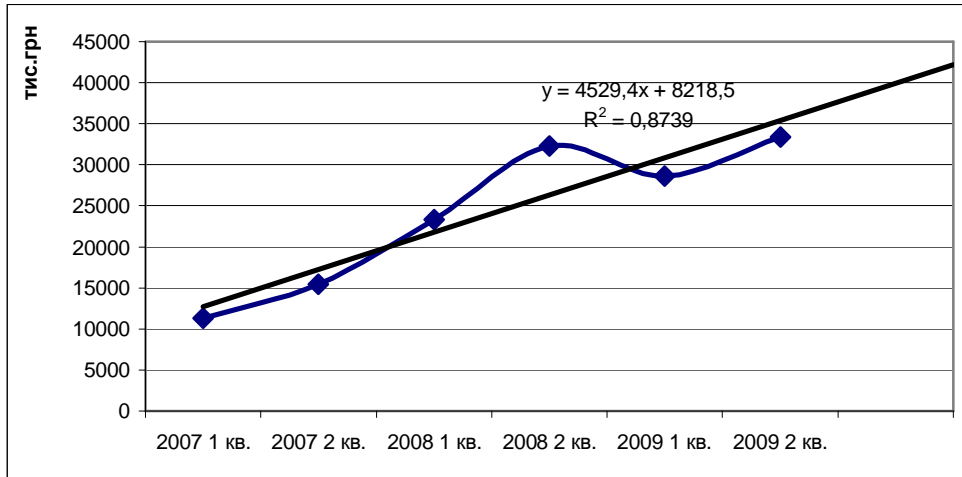

Рис.2.1 Прогноз доходу від реалізованої продукції

Вид вікна у середовищі MSExcel з результатами аналізу наведена нижче (рис.2.2).

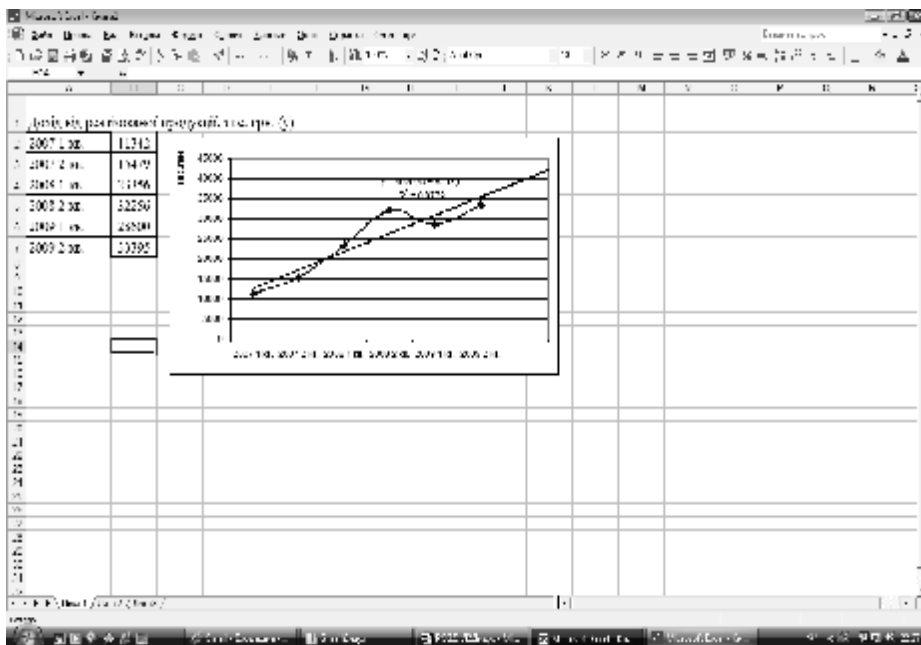

Рис.2.2 Вид вікна із результатами трендового аналізу

Кадровий потенціал підприємства нараховує сьогодні 709 чоловік. У звітному періоді забезпечено повну зайнятість усім категоріям працівників.

Достатній рівень знань та умінь колективу має належну оцінку праці як у моральну, так і в матеріальному плані. Матеріальне заохочування здійснюється за умовами Колективного договору та згідно із затвердженими Положеннями в межах законності. Середня заробітна плата 1 працюючого в еквіваленті повної зайнятості склала 2969 грн. Зокрема, заробітна плата виробничого робочого зросла на 39,8% і склала в середньому 3799 грн. на місяць. У грудні 2009 року середній заробіток виробничника складав 3597 грн. Ріст рівня заробітної плати відбувся завдяки зростанню обсягів виробництва, підвищення інтенсивності та ефективності праці і перерахунків тарифних ставок та посадових окладів у відповідності до збільшення мінімальної заробітної плати в Україні.

Підтвердженням високого професіоналізму, глибоких знань, майстерності та досвіду працівників заводу є нагороди України та світової спільноти.

Завод має власну розвинену автономну систему забезпечення всіма видами енергоносіїв, незалежну виробничо-технічну базу, що й забезпечує будівництво як плавучих доків, так і решти залізо бетонових плавучих споруд. Підприємство розташоване на Карантинному острові поблизу херсонських портів - морського й річкового. Площа території - 268614 м. кв. Набережну добудовування загальною довжиною 500 м обладнано кранами піднімальною силою до 80 т, є залізничні та автомобільні під'їзні шляхи. Площа акваторії набережних добудовування - 101471 м. кв. Форма власності - державне підприємство.

На базі виробничих потужностей ХДЗ "Палада" і колектив робітників, інженерів і службовців на підприємстві створені структурні підрозділи: основні й допоміжні цехи, відділи й служби заводу управління, допоміжні служби заводу. Структура заводу "Палада" і штатні розклади структурних підрозділів затверджені наказами директора заводу. Номенклатура робіт, виконуваних кожним структурним підрозділом, відповідають їхньому призначенню й виробничим потужностям.

До основних підрозділів ХДЗ "Палада" відносяться:

корпусні цехи, що виготовляють залізобетонні й металеві конструкції, а також виконують стапельні роботи зі складання корпусів доків і інших плавучих споруджень перед спуском їх на воду й добудівні роботи після спуска на воду. Основна ланка заводу - це цех №54, де і виконуються роботи починаючи з закладання залізобетонного понтону і до виведення доку із котловану;

Мелано-монтажні цехи, у завдання яких входить монтаж механізмів різного устаткування, виготовлення й монтаж трубопроводів і систем, а також виконання разом з контрагентськими організаціями й суміжними цехами добудівних робіт, проведення налагодження й випробувань силових установок і здача споруджень замовникам. Мелано-монтажний цех №56 здійснює роботи з виготовлення деталей машинобудівної частини замовлень;

транспортно-складський цех №53, що забезпечує роботи, пов'язані з доставкою на завод "Палада" матеріалів і встаткування, складуванням і видачею їх цехам для виконання робіт на замовлення. Буксири й інший водний транспорт, що належить цьому цеху, здійснюють виведення з докових камер замовлень, встановлення їх на добудівних набережних і на полігоні при виконанні випробувань із зануренням;

ремонтно-експлуатаційний цех №57 обслуговує різне заводське обладнання та займається ремонтом будівель та споруджень заводу;

центральна заводська суднобудівна лабораторія, яка виконує різні випробування й дослідження матеріалів, що надходять на завод, а також моніторинг за якістю металоконструкцій, що виготовляються цехами залізобетонних і металевих конструкцій;

відділи заводууправління: технічні, виробничі й фінансово-економічні, головна бухгалтерія, технічного контролю, організації праці й заробітної плати й інші, а також служби: маркетингу, охорони праці й екології, матеріально-технічного постачання, портової діяльності й інші, які забезпечують нормальне виробничо-господарське функціонування ХДЗ

"Палада" і конкурентоспроможність на внутрішньому й на світовому ринку продукції, що випускається ним.

Організаційна система управління підприємством на ХДЗ "Палада" відноситься до класу бюрократичних систем, що будується за принципом лінійно-функціональної (або комбінованої) структури управління (рис.2.3).

У 2009 році в питаннях щодо зовнішньоекономічної діяльності підприємства було виконано певний обсяг робіт, а саме:

здійснювалась постійна реклама продукції заводу (зокрема, плавучих доків піднімальною силою 8500 тонн, а також залізобетонних понтонів-причалів та інших споруд) із залученням засобів масової інформації, через Інтернет та виставки. На підставі рекламної діяльності та регулярного ділового листування з'явилися нові перспективні контакти у таких країнах, як Російська Федерація, Німеччина, Індія та Кувейт; було продовжено роботу з підприємствами України, Російської Федерації, Кіпру, Туреччини тощо.

з метою подальшого просування та продажу продукції підприємства (плавучих доків та інших різновидів плавучих споруд) на території країн Перської затоки та Африки було укладено Угоду про агентські послуги з компанією "Gulf Tanker Company" (Кувейт);

з метою просування та продажу продукції підприємства (плавучих доків та інших різновидів плавучих споруд) на території Німеччини, Австрії, Швейцарії та Італії було укладено Угоду про агентські послуги з компанією "Dimedi AG" (Німеччина);

подовжено агентський договір з фірмою "Alkor Shipping and Foreign Trading Ltd" (Туреччина) щодо можливого розміщення замовлень на продукцію заводу з подальшим використанням її на території Туреччини;

укладено додаткову угоду на дообладнання плавучого доку піднімальною силою 8500 тонн з компанією "Кріблок Лімітед" (Кіпр);

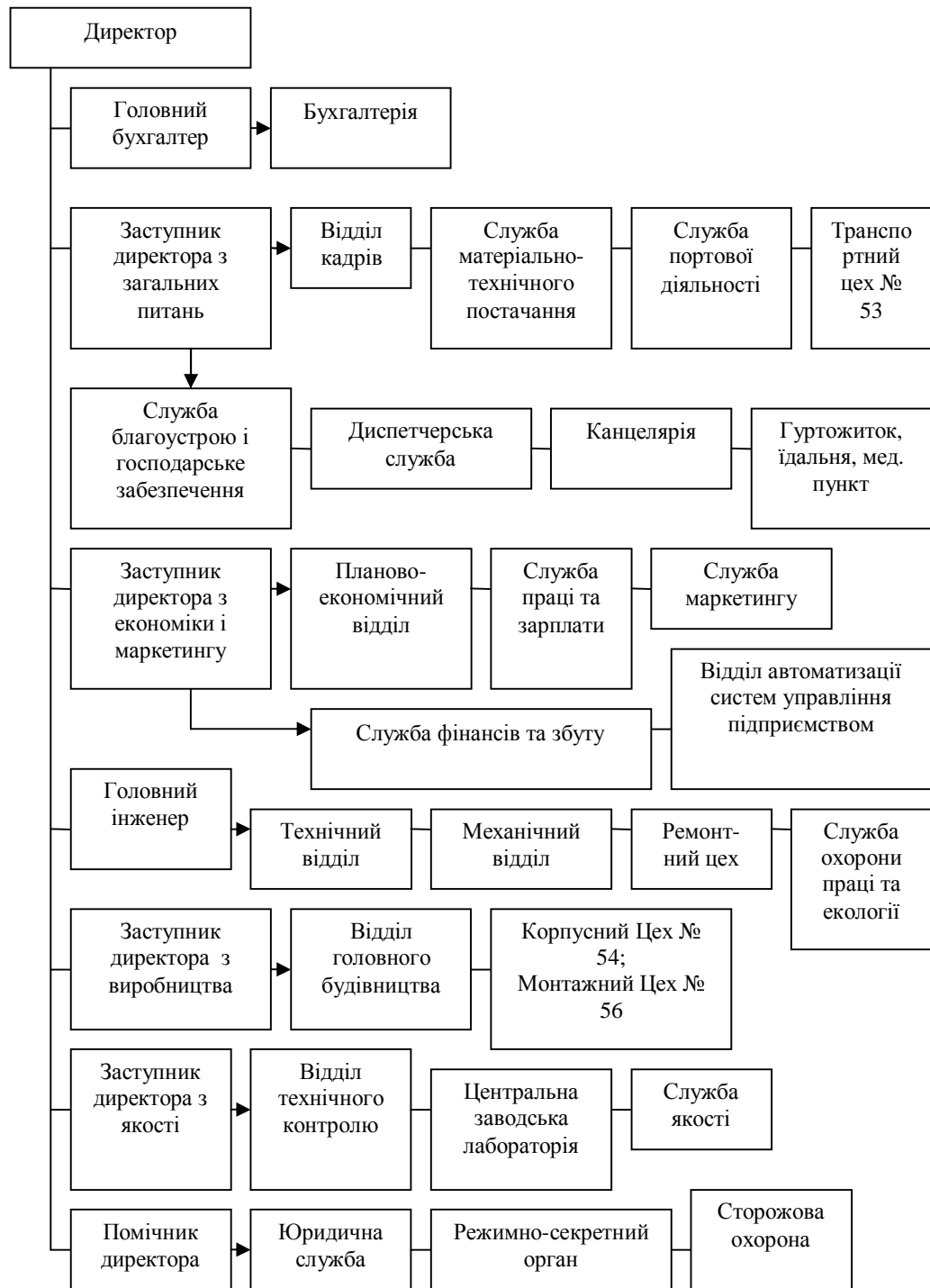

Рис.2.3 Організаційно-структурна схема ХДЗ "Палада"

укладено договір на будівництво та поставку причального комплексу, що складається з 11 залізобетонних понтонів водотоннажністю 2000 тонн кожен з ВАТ "Тольяттіазот" (Російська Федерація);

постійне вдосконалення та підтримка нової версії веб-сайту заводу з урахуванням усіх напрямків діяльності підприємства (будування плавучих

доків та інших різновидів плавучих споруд із залізобетонною понтонною частиною, судноремонт та портові сервісні роботи, послуги з вантажообробки суден);

розроблено та підготовлено до друку календарі та іншу рекламно-іміджеву продукцію.

Провадилося дослідження світового ринку щодо стану суден світового флоту і їхнього ремонту, а також активне вивчення ринків на Близькому Сході, у Латинській Америці та в Індії. Дані ринки, безперечно, становлять значний інтерес і мають великі перспективи у справі постачання судноремонтних доків.

ХДЗ "Палада" успішно виконує планові завдання, постійно нарощує обсяги випускної продукції, не має боргів із заробітної платні, заборгованостей перед бюджетом.

2.3 Стан та шляхи підвищення інноваційного потенціалу ХДЗ

"ПАЛАДА"

У сучасних умовах з метою розробки ефективного механізму управління інноваційним потенціалом на підприємстві доцільно використовувати систему показників, які більш детально і всебічно характеризують стан і рівень використання інноваційного потенціалу підприємства. До розгляду сутності інноваційного потенціалу слід підходити як до економічної категорії.

Аналіз діяльності підприємства поширюється на досить широке коле показників, які розкривають суть економічних явищ з кількісного чи якісного боку в абсолютних або відносних величинах. Русійні сили, умови та причини, які визначають той чи інший показник, називаються факторами. Кожен, без винятку, показник фінансово-господарської діяльності підприємства є результатом взаємодії дуже великої кількості факторів.

Розрахуємо рівень основних елементів інноваційного потенціалу підприємства, згідно класифікації, яка була наведена у теоретичній частині роботи.

Проаналізуємо технічний стан підприємства та визначимо зношеність його основних фондів.

До основних фондів підприємства належать такі (табл.2.7):

Таблиця 2.7. Вартість основних фондів ХДЗ "Палада" за 2009 рік, тис. грн..

Група	Балансова вартість	Структура, %	Сума зносу	Відсоток зносу, %	Залишкова вартість
Будинки, споруди ті передавальні пристрої	36054	71,38	22529	62,5	13525
Машини та обладнання	11488	22,74	10535	91,7	953
Транспортні засоби	2423	4,80	1686	69,6	737
Інструменти, прилади, інвентар (меблі)	351	3,39	334	95,15	17
Бібліотечні фонди	5	2,31	5	100	0
Малоцінні необоротні матеріальні активи	189	0,37	189	100	0
Разом	50510	100,00	35278	69,84	15232

Розрахуємо загальні показники, що характеризують використання основних фондів.

Фондоємкість являє собою зворотний показник фондовіддачі і показує, на яку суму основних засобів було використано для одержання 1 грн. товарної продукції. У нормальних умовах фондовіддача повинна мати тенденцію до збільшення, а фондоємкість - до зменшення.

Розрахуємо фондовіддачу за наступною формулою, дані заносимо у порівняльну табл.3.1:

$$F_v = \text{Чиста реалізація} / \text{Вартість основних засобів на кінець зв. періоду, (тис. грн)} \quad (2.4)$$

$$\Phi_{v08} = 29426 / 14993 = 1,962;$$

$$\Phi_{v09} = 29852 / 15232 = 1,963.$$

Розрахуємо фондомісткість підприємства, тому що він являє собою загальний показник, який характеризує ефективність використання основних засобів. Для цього використовуємо наступну формулу, дані заносимо у табл.2.7:

$\Phi_M = \text{Вартість основних засобів на кінець зв. періоду} / \text{Чиста реалізація, (тис. грн)} (2.5)$

$$\Phi_{M08} = 14993 / 29426 = 0,509;$$

$$\Phi_{M09} = 15232 / 29852 = 0,510.$$

Розрахуємо фондоозброєність праці, тому що він характеризує забезпеченість підприємства основними засобами.

$\Phi_o = \text{Вартість основних фондів} / \text{Чисельність працюючих на підприємств, (тис. грн)} (2.6)$

$$\Phi_{o08} = 14993 / 636 = 23,5;$$

$$\Phi_{o09} = 15232 / 709 = 21,5.$$

Порівнюючи основні фонди підприємства, можна сказати, що результатом кращого використання основних фондів є, насамперед, збільшення обсягу виробництва. Узагальнюючий показник ефективності основних фондів базується на принципі порівняння виробничої продукції з усією сукупністю застосованих при її виробництві основних фондів.

Для оцінки стану інноваційного потенціалу ХДЗ "Палада" розрахуємо систему показників запропонованих у теоретичному розділі (табл.2.8).

Таблиця 2.8. Система показників оцінки інноваційного потенціалу підприємства ХДЗ "Палада" за 2009 рік

Група показника	Значення
Науковий потенціал (НП):	
Відсоток чисельності персоналу, що займається дослідженнями та розробками (Н1)	0,7
Відсоток докторів та аспірантів у загальній чисельності персоналу (Н2)	0,1
2. Кадровий потенціал (КП):	24,0
Відсоток працюючих із вищою освітою у загальній чисельності персоналу (К1)	2,8
Відсоток учнів у загальній чисельності персоналу (К2)	0,31
3. Технічний потенціал (ТП):	0,002
Коефіцієнт придатності основних фондів (Т1)	21,5
Коефіцієнт оновлення основних фондів (Т2)	0,18
Фондоозброєність праці (Т3)	0,02
4. Фінансово-економічний потенціал (ФЕП):	7,75
Частка обсягу інвестицій в основний капітал в обсязі реалізованої продукції (Е1)	5,36
Частка витрат на дослідження до обсягу реалізованої продукції (Е2)	
5. Інформаційно комунікаційний потенціал (ІКС)	
Кількість ПК на 100 працівників (І1)	
Частка абонентів мобільного зв'язку у загальній чисельності працюючих (І2)	

Дані з табл.3.2 розраховувались наступним чином:

$$N1 = (\text{чисельність персоналу, зайнятий дослідженнями} / \text{чисельність} \\ (2.7) \text{ зайнятих на підп-ві}) * 100$$

$$N1 = (5/709) * 100 = 0,7.$$

$$N2 = (\text{чисельність докторів, аспірантів} / \text{чисельність зайнятих на} \\ \text{підприємстві}) * 100$$

$$N2 = (1/ 709) * 100 = 0,1.$$

Показники кадрового потенціалу розраховуються за такими формулами:

$K1 = (\text{працюючі з вищою освітою} / \text{чисельність зайнятих (2.9)} \\ \text{на підприємстві}) * 100$

$$K1 = (170/709) * 100 = 24,0.$$

$K2 = (\text{кількість учнів} / \text{чисельність зайнятих на підприємстві}) * 100$
(3.0)

$$K2 = (20/709) * 100 = 2,8.$$

Розрахуємо коефіцієнт придатності основних фондів $T1$ наступним чином:

$$T1 = 1 - Kз, (3.1)$$

де $Kз$ - коефіцієнт зносу основних засобів,

$$Kз = Zо / \Phi_k, (3.2)$$

де $Zо$ - сума зносу основних засобів, тис. грн.

Φ_k - балансова вартість основних засобів, тис. грн.

$$Zо = 35278;$$

$$Kз = 35278/50510 = 0,69;$$

$$T1 = 1 - 0,69 = 0,31.$$

Розрахуємо коефіцієнт оновлення основних фондів $T2$:

$$T2 = \Phi_y / \Phi_k, (3.3)$$

де Φ_y - вартість введених основних засобів за звітній період, тис. грн.

$$\Phi_y = 267+822+2,0 = 109,1;$$

$$T2 = 109,1/50510 = 0,002.$$

Показник T3 розрахований за формулою (2.7).

Розрахуємо показники фінансово-економічного потенціалу:

$$E1 = \text{Обсяг інвестицій в основний капітал/обсяг випущеної продукції} \quad (3.4)$$

$$E1 = (1057,0+5512,0) /36605 = 0,18.$$

$$E2 = \text{внутрішні витрати на дослідження і розробки/обсяг випущеної роботи} \quad (3.5)$$

$$E2 = (874,0+5,0+50) /36605 = 0,02.$$

Розрахуємо показники інформаційно-комунікаційної складової потенціалу:

$$I1 = \text{кіль-ть ПК /чисельність зайнятих на підприємстві} \quad (3.6)$$

$$I1 = (55/709) *100 = 7,75.$$

$$I2 = \text{кіль-ть абонентів моб. зв'язку/чисельність зайнятих на підприємстві} \quad (3.7)$$

$$I2 = (38/709) *100 = 5,36.$$

Розрахуємо показник наукового потенціалу підприємства за формулою (1.3):

$$НП = 0,7+0,1 = 0,8;$$

Розрахуємо показник кадрового потенціалу за формулою (1.4):

$$КП = 24,0+2,8 = 26,8;$$

Розрахуємо показник технічного потенціалу за формулою (1.5):

$$ТП = 0,31 + 0,002 + 21,5 = 21,8;$$

Розрахуємо показник фінансово-економічного потенціалу за формулою (1.6):

$$ФЕП = 0,18 + 0,02 = 0,2;$$

Розрахуємо показник інформаційно-комунікаційної складової потенціалу за формулою (1.7):

$$ІКС = 7,75 + 5,36 = 13,11.$$

Розрахуємо інтегральний показник для комплексної оцінки за формулою (1.8):

$$ІП = \sqrt[5]{0,8 * 26,8 * 21,8 * 0,2 * 13,11} = 1,2.$$

За підрахунками можна охарактеризувати інтегральний показник (табл.1.8). Він складає 1,2, що характеризує інноваційний потенціал підприємства ХДЗ "Палада" як низький.

Використовуючи даний метод - більш точний аналіз можна одержати, якщо порівняти кілька підприємств одразу. Але для цього потрібна додаткова інформаційна база різних підприємств.

Слід відзначити, що в ході проведення діагностики інноваційного потенціалу підприємства виникає ряд проблем. Основна проблема пов'язана з недостатністю необхідної аналітичної інформації. Існування цієї проблеми викликано відсутністю діючого механізму статистичного обліку інноваційної діяльності підприємств різних галузей. Так на сьогодні тільки для

промислових підприємств передбачається звіт з форм: №1-інновація “Обстеження технологічних інновацій промислового підприємства” та №2 - інновація “Інноваційна активність підприємств”. Але цього недостатньо для ретельного аналізу. Для торгових підприємств зовсім не передбачається ніякої статистичної звітності з інноваційної діяльності, що ускладнює проведення аналітичного обстеження цього напрямку діяльності торгових підприємств. Слід відмітити, що на більшості досліджуваних підприємств в управлінському і фінансовому обліку не виділяються дані з інноваційної діяльності, що також ускладнює діагностику інноваційного потенціалу.

Друга проблема пов’язана безпосередньо з оцінкою інноваційного потенціалу. Складність розглянутої проблеми полягає в тому, що оцінку окремих елементів інноваційного потенціалу неможливо здійснити кількісно і в цьому випадку застосовується метод експертних оцінок, який базується на суб’єктивних думках експертів і не супроводжується традиційними розрахунками.

У табл.2.9 наведено результати оцінки інноваційного потенціалу методом експертних оцінок. Проводився аналіз промислового підприємства ХДЗ "Палада", яке займається виробництвом плавучих доків (див. підрозділ 1.3).

У команду експертів входили працівники ХДЗ "Палада", які оцінили стан підприємства за наданими показниками, а саме: Кордонов Д.Г. - директор служби маркетингу, Яркова О.В. - спеціаліст по загальним питанням та Кривошеїна В.І. - директор планово-економічного відділу.

Слід зазначити, що подібний аналіз є досить складним і трудомістким. За результатами оцінки складових елементів інноваційного потенціалу було визначено інноваційні можливості підприємства ХДЗ "Палада". Чим вище рівень використання складових елементів інноваційного потенціалу, тим більше у підприємства конкурентних переваг для здійснення ефективної інноваційної діяльності.

Таблиця 2.9. Експертна оцінка стану елементів інноваційного потенціалу ХДЗ "Палада"

Складові	Параметри	Вага	ХДЗ "Палада"	
			Бали	Зважена оцінка
1	2	3	4	5
1. Виробничі можливості	1.1 Ступінь використання виробничої потужності			
	1.2 Рівень прогресивності застосовуваних технологій		1	
	1.3 Ступінь гнучкості виробництва		2	
Підсумкова оцінка		0,16	4	0,64
2. Кадрова складова	2.3 Розвиненість системи мотивації персоналу		1	
	2.4 Ступінь творчої ініціативності персоналу		2	
Підсумкова оцінка		0,18	6	1,08
3. Науково-технічні	3.1 Рівень витрат на наукові розробки в собівартості товарної		1	
	продукції			
	3.2 Рівень витрат на використання науково-технічних досягнень в собівартості товарної продукції		2	
	3.3 Рівень використання розробок		1	
3.4 Частка персоналу, яка займається науковими розробками у загальній чисельності персоналу				
Підсумкова оцінка		0,17	5	0,85
4. Маркетингові можливості	4.1 Раціональність використання каналів розподілу товарів		2	
	4.2 Гнучкість цінової політики		1	
	4.3 Рівень використання реклами		2	
	4.4 Ефективність системи збуту		2	
Підсумкова оцінка		0,16	7	1,12
5. Організаційні можливості	5.1. Ступінь інноваційної спрямованості організаційної структури;		2	
	5.2. Рівень відповідності організаційної культури інноваційному розвитку підприємства		1	
	5.3. Рівень компетенції керівників		2	

	5.4. Розвиненість системи інформаційного забезпечення			
Підсумкова оцінка		0,16	7	1,12
6. Фінансові можливості	6.1. Коефіцієнт абсолютної ліквідності		0	
	6.2. Коефіцієнт швидкої ліквідності		0	
	6.3. Коефіцієнт загальної ліквідності		0	
	6.4. Фінансова стійкість підприємства		2	
Підсумкова оцінка		0,17	2	0,34
Усього				5,15

Експертним оцінюванням визначають вагомість груп показників, а також вагомість показників у групах. Аналіз показав, що ХДЗ "Палада" має середній рівень інноваційної активності - 5,15.

Наглядно стан інноваційного потенціалу ХДЗ "Палада" можна прослідити на рис 2.3

За показниками можна зробити висновок, що найбільш розвиненими є організаційні та маркетингові можливості - 1,12. Найменш сприятливими до інноваційного діяльності є фінансові можливості - 0,34.

Виходячи з того, що саме фінансова складова найбільш вразлива, проведемо аналіз фінансового стану підприємства за останні роки.

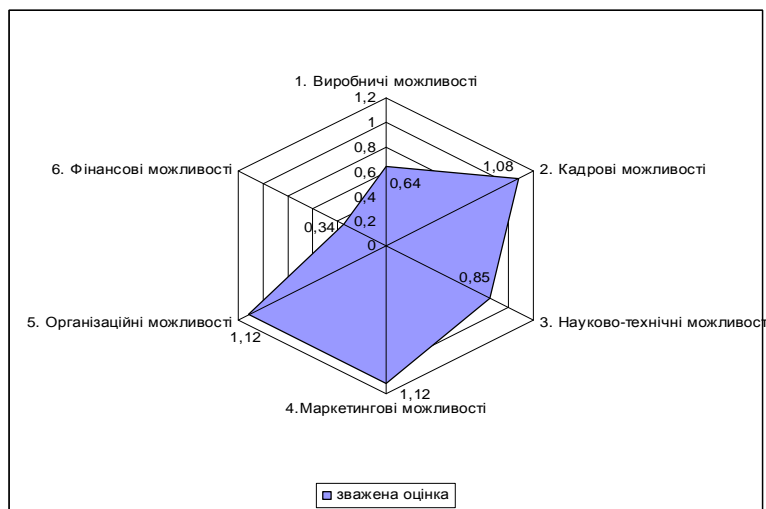

Рис.2.3 Експертна оцінка стану елементів інноваційного потенціалу ХДЗ "Палада".

Розрахунки по показникам занесені у табл.2.10 Інформацію для розрахунку фінансових показників була отримана із даних форм №1 „Баланс” та форми №2 „Звіт про фінансові результати”.

Таблиця 2.10. Фінансовий аналіз підприємства ХДЗ "Палада"

Показники	Рік	
	2008	2009
1	2	3
1. Ліквідність		
1.1 Коефіцієнт поточної ліквідності,%	1,72	1,18
1.2 Коефіцієнт швидкої ліквідності,%	0,68	0,36
1.3 Коефіцієнт абсолютної ліквідності,%	0,01	0,001
Продовження табл.2.10		
1	2	3
1.4 Коефіцієнт оборотності запасів,%	1,2	1,2
1.5 Коефіцієнт дебіторської заборгованості,%	2,6	1,75
2. Чистий оборотний капітал, тис. грн.	22385	12277
3. Довгострокова платоспроможність		
3.1 Коефіцієнт концентрації власного капіталу,%	0,4	0,3
4. Рентабельність		
4.1 Рентабельність продажу	0,2	0,15
4.2 Коефіцієнт оборотності активів,%	0,8	0,7
4.3 Рентабельність активів,%	0,04	0,06
4.4 Рентабельність капіталу,%	0,11	0,2
5. Фондовіддача, тис. грн.	1,962	1,963
6. Фондомісткість, тис. грн.	0,509	0,510
7. Фондоозброєність, тис. грн.	23,5	21,5
8. Індекс ймовірності банкрутства,%	2,28	1,73

Розглянемо методику розрахунку показників з табл.2.10

Оцінюючи ліквідність, аналізують здатність підприємства своєчасно та у повному обсязі погасити поточні зобов'язання, - короткострокову кредиторську заборгованість.

Розрахуємо коефіцієнт поточності ліквідності:

$$K_{\text{поточної ліквідності}} = \frac{\text{Оборотні активи} + \text{Витрати майбутніх періодів}}{\text{Поточні зобов'язання} + \text{Доходи майбутніх періодів}} \quad (3.8)$$

$$K_{\text{поточної ліквідності}}_{08} = \frac{54029 + 254}{31644} = 1,72;$$

$$K_{\text{поточної ліквідності}}_{09} = \frac{83034 + 314}{70758} = 1,18$$

Рівень показника поточної ліквідності за розглянутий період має негативну тенденцію до зниження. Це означає, що поточні зобов'язання підприємства більші в порівнянні з поточними активами.

Коефіцієнт швидкої ліквідності:

$$K_{\text{ш лік - ті}} = \frac{\text{Оборотні активи} - \text{Запаси} + \text{Витрати майбутніх періодів}}{\text{Поточні зобов'язання} + \text{Доходи майбутніх періодів}} \quad (3.9)$$

$$K_{\text{ш ліквідності}}_{08} = \frac{54029 - 32660 + 254}{31644} = 0,68;$$

$$K_{\text{ш ліквідності}}_{09} = \frac{83034 - 57818 + 314}{70758} = 0,36.$$

Після підрахунку даного коефіцієнту, можна відмітити зменшення коефіцієнту швидкої ліквідності з кожним роком.

Коефіцієнт абсолютної ліквідності показує, яка частина поточних короткострокових зобов'язань може бути погашена відразу:

$$K_{\text{аб лік - ті}} = \frac{\text{Грошові кошти та їх еквіваленти}}{\text{Поточні зобов'язання} + \text{Доходи майбутніх періодів}} \quad (3.10)$$

$$K_{\text{аб ліквідності}}_{08} = \frac{394}{31644} = 0,01;$$

$$K_{\text{аб ліквідності}}_{09} = \frac{74}{70758} = 0,001.$$

Таким чином, підприємство не в змозі погасити відразу свої короткострокові зобов'язання, тому що отримані результати $< 0,2$.

Коефіцієнт оборотності запасів показує як швидко обертаються запаси для забезпечення поточного обсягу продажів:

$$\text{Коберт.}_{\text{запасів}} = \frac{\text{Собівартість}_{\text{реалізованої}_{\text{продукції}}}}{(\text{Запаси}_{\text{на}_{\text{початок}}} + \text{Запаси}_{\text{на}_{\text{кінець}}}) : 2} \quad (3.11)$$

$$\text{Коберт.}_{\text{запасів}}_{08} = \frac{43207}{(40299 + 32660) / 2} = 1,2 ;$$

$$\text{Коберт.}_{\text{запасів}}_{09} = \frac{54822}{(32660 + 57818) / 2} = 1,2.$$

Можна зробити висновок, що швидкість обертання запасів була незмінною на протязі двох років.

Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості - показує, скільки разів на рік обернулися засоби, вкладені у розрахунки:

$$\text{Коб.}_{\text{деб.}_{\text{заборгов}}} = \frac{\text{Загальний}_{\text{обсяг}_{\text{реалізованої}_{\text{продукції}}}}}{(\text{Дебіт}_{\text{заборг}_{\text{на}_{\text{поч.}}}} + \text{Дебіт}_{\text{заборг}_{\text{на}_{\text{кінець}}}) : 2} \quad (3.12)$$

$$\text{Коб.}_{\text{деб.}_{\text{заборгов}}}_{08} = \frac{29426}{(5799 + 216663) / 2} = 2,6 ;$$

$$\text{Коб.}_{\text{деб.}_{\text{заборгов}}}_{09} = \frac{29852}{(16663 + 17471) / 2} = 1,75.$$

У 2008 році коефіцієнт дебіторської заборгованості дорівнював 2,6, а в 2009 - 1,75, тобто даний коефіцієнт зменшився у звітньому періоді.

Розрахуємо чистий оборотній капітал за формулою:

$$\text{Ч}_{\text{об}_{\text{кап.}}} = \text{Запаси}_{\text{втрати}} + \text{Грошові}_{\text{кошти}} - \text{Короткострокові}_{\text{зобовязання}} \quad (3.13)$$

$$Ч_{об. кап.0_8} = 53635 + 394 - 31644 = 22385 \text{ тис. грн.}$$

$$Ч_{об. кап.0_9} = 82961 + 74 - 70758 = 12277 \text{ тис. грн.}$$

Чистий оборотний капітал у 2008 році складав 22385 тис. грн., тоді як у 2009 році зменшився до 12277 тис. грн.

Коефіцієнт концентрації власного капіталу визначає частку коштів власників підприємства у загальній сумі коштів, вкладених у підприємство:

$$K_{конц. \_вл. \_кап.} = \frac{\text{Власний \_ капітал}}{\text{Активи \_ підприємства}} \quad (3.14)$$

$$K_{конц. \_вл. \_кап.0_8} = \frac{29178}{70091} = 0,4;$$

$$K_{конц. \_вл. \_кап.0_9} = \frac{30342}{101102} = 0,3.$$

Даний коефіцієнт у 2008 році дорівнював 0,4 - що вказує на фінансову стійкість підприємства, але зменшився у 2009 році - 0,3. Тобто зменшилась здатність підприємства до виконання своїх зовнішніх зобов'язань за рахунок використання власних засобів.

Для оцінки прибутковості підприємства ХДЗ "Палада" знаходимо рентабельність від продаж. Рентабельність продаж - характеризує виробничу діяльність підприємства.

Для цього використовуємо наступну формулу:

$$\text{Рент. \_продажу} = \frac{\text{Результат.від.реалізації}}{\text{Виручка.від.реалізації}} \quad (3.15)$$

$$\text{Рент. \_продажу}_{08} = \frac{10842}{55612} = 0,2$$

$$\text{Рент. \_продажу}_{09} = \frac{9344}{61995} = 0,15$$

Рентабельність продажів здобула негативний характер. Це пояснюється тим, що при постійно великих витратах, підприємство не мало змоги покрити дані витрати.

Коефіцієнт оборотності активів характеризує, наскільки ефективно використовуються активи з точки зору обсягу реалізації:

$$\text{Коб.}_{\text{активів}} = \frac{\text{Чиста}_{\text{реалізація}}}{(\text{Активи}_{\text{на}_{\text{поч}_{\text{року}}} + \text{Активи}_{\text{на}_{\text{кін}_{\text{року}}}) : 2}} \quad (3.16)$$

$$\text{Коб.}_{\text{активів}_{08}} = \frac{55612}{(70164 + 70091) / 2} = 0,8;$$

$$\text{Коб.}_{\text{активів}_{09}} = \frac{61995}{(70091 + 101102) / 2} = 0,7.$$

Отже найбільш ефективно активи використовувались у 2008 році - 0,8, але надалі коефіцієнт оборотності активів знизився і дорівнював 0,7.

Рентабельність активів характеризує, наскільки ефективно підприємство використовує свої активи для отримання прибутку:

$$\text{Рент.}_{\text{акт.}} = \frac{\text{Чистий}_{\text{прибуток}}}{(\text{Активи}_{\text{на}_{\text{поч}_{\text{року}}} + \text{Активи}_{\text{на}_{\text{кінець}_{\text{року}}}) : 2}} \quad (3.17)$$

$$\text{Рент.}_{\text{акт.}_{08}} = \frac{3419}{70127,5} = 0,04;$$

$$\text{Рент.}_{\text{акт.}_{09}} = \frac{5396}{85596,5} = 0,06.$$

Рентабельність активів характеризує ефективність використання активів підприємства. Нижнє значення цього показника 0,15.

Розрахуємо рентабельність капіталу, яка характеризує, наскільки ефективно підприємство використовує власний капітал, за формулою:

$$Рент. \_ кап. = \frac{Чистий \_ прибуток}{(Власний \_ кап \_ на \_ поч \_ року + Власний \_ кап \_ на \_ кінець \_ року):2}$$

(3.18)

$$Рент. \_ кап. 0_8 = \frac{3419}{(28446 + 29178)/2} = 0,11;$$

$$Рент. \_ кап. 0_9 = \frac{5396}{(28446 + 30342)/2} = 0,2.$$

Показник рентабельності власного капіталу протягом 2008 - 2009 років має позитивну тенденцію до росту та є вищим за нижнє припустиме значення 0,10, що свідчить про ефективне використання інвестованої частини капіталу у підприємство за рахунок власних джерел фінансування.

Розрахуємо показник імовірності банкрутства (Z-показник), коефіцієнт за допомогою якого можна оцінити фінансовий стан підприємства за статистичним критерієм. Цей показник також характеризує економічний потенціал підприємства та результати його роботи за визначений період.

$$Z = 1.2X_1 + 1.4X_2 + 3.3X_3 + 0.6X_4 + 1.0X_5, \quad (3.19)$$

$$\text{де } X_1 = \frac{\text{Сума \_ оборотніх \_ активів}}{\text{Сума \_ активів}}; \quad (3.20)$$

$$X_2 = \frac{\text{Чистий \_ прибуток}}{\text{Сума \_ активів}}; \quad (3.21)$$

$$X_3 = \frac{\text{Балансовий \_ прибуток}}{\text{Сума \_ активів}}; \quad (3.22)$$

$$X_4 = \frac{\text{Власний \_ капітал}}{\text{Короткострокові \_ зобов'язання} + \text{Довгострокові \_ зобов'язання}}; \quad (3.23)$$

$$X_5 = \frac{\text{Виручка \_ від \_ реалізації}}{\text{Сума \_ активів}}. \quad (3.24)$$

Виконаємо розрахунки за наведеними формулами за 2008 та 2009 рр.:

$$X_{1/08} = \frac{54029}{70091} = 0,7$$

$$X_{1/09} = \frac{50342}{101102} = 0,5$$

$$X_{2/08} = \frac{3419}{70091} = 0,048;$$

$$X_{2/09} = \frac{5396}{101102} = 0,05$$

$$X_{3/08} = \frac{4063}{70091} = 0,05;$$

$$X_{3/09} = \frac{6306}{101102} = 0,06;$$

$$X_{4/08} = \frac{29178}{9268 + 31644} = 0,7;$$

$$X_{4/09} = \frac{30342}{70758} = 0,43;$$

$$X_{5/08} = \frac{55612}{70091} = 0,79;$$

$$X_{5/09} = \frac{61995}{101102} = 0,61.$$

Виконаємо розрахунки показників імовірності банкрутства:

$$Z_{08} = 1.2 * 0,7 + 1.4 * 0,048 + 3.3 * 0,05 + 0.6 * 0,7 + 1.0 * 0,79 = 2,28$$

$$Z_{09} = 1.2 * 0,5 + 1.4 * 0,05 + 3.3 * 0,06 + 0.6 * 0,43 + 1.0 * 0,61 = 1,73.$$

За результатами двох років імовірність банкрутства зменшилася і вже у 2009 році ХДЗ "Палада" має дуже низький показник, що вказує на банкрутство підприємства. Для виходу з стану банкрутства необхідно залучати інвестиції.

Найбільш уразливою виявилась фінансова складова. Через нестачу грошових коштів і використання лише власного капіталу, придбання нових технологій не відбувається, що призводить до зменшення продуктивності праці.

Залучення інвестицій допоможе підприємству впроваджувати нові технології для його конкурентоспроможності на ринку даного товару. Це також загалом дасть можливість покращити фінансовий стан підприємства, а частину прибутку у вигляді інвестицій вкласти в інші потенціали для стабілізування фінансового стану й кредитоспроможності.

Також підприємство ХДЗ "Палада" витрачає більшу частину власного капіталу на виготовлення продукції. Даний процес займає довгий період часу, що не дає змогу погасити заборгованості в строк. Для запобігання даної ситуації необхідно впровадити часткову дострокову оплату за продукцію, що надасть змогу зберегти частину власного капіталу на розвиток інноваційної діяльності.

Основним джерелом фінансування є власні кошти підприємств. Фінансування інноваційної діяльності за рахунок кредитів вітчизняних та іноземних підприємств, кредитів, місцевих бюджетів і позабюджетних фондів практично не відбувається. Серед негативних факторів виявлена відсутність придбання прав власності на винаходи, корисні моделі, промислові зразки та ліцензії.

Тож для підвищення загального стану інноваційного потенціалу підприємства необхідно зосередитися на групах, які є найменш розвинені у загальній схемі інноваційних показників.

Інноваційний потенціал підприємства - це підсистема цілісної системи в якій він тісно взаємодіє з іншими потенціалами підприємства (рис.2.4), тому є дуже важливим розвивати кожну зі складових (технологічну, фінансову, науково-технічну).

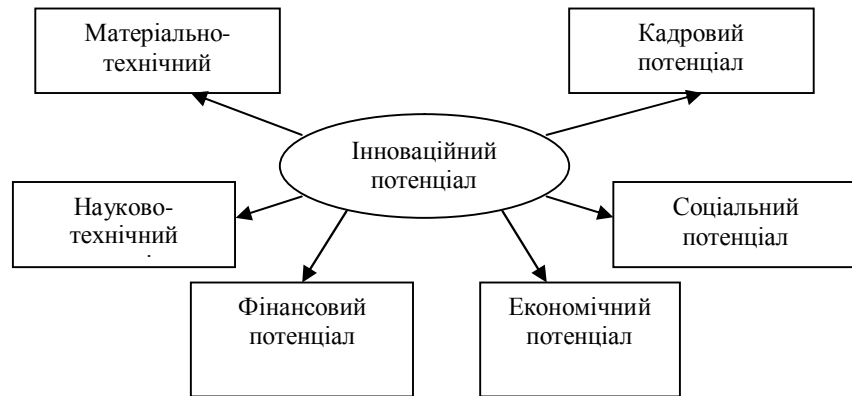

Рис.2.4 Схема удосконалення інноваційного потенціалу [41, с.13]

Розвиток матеріально-технічного потенціалу підприємства ґрунтується на: вдосконаленні та освоєнні нової техніки та технологій, впровадженні найпрогресивніших технологій зберігання сировини та ресурсів [42, с.26-32].

Відносна економія чисельності персоналу в результаті впровадження прогресивної технології, механізації та автоматизації розраховується на основі даних про відсоток зниження трудомісткості продукції та про питому вагу групи робітників, у чисельності ПВП, які охоплені даними заходами.

Розрахунок виконують у такому порядку:

Знаходять приріст виробітку (ΔB_m) у розрахунку на 1 робітника ПВП в результаті механізації та модернізації устаткування:

$$\Delta B_m = \frac{\Delta\Pi_m \cdot dp_{o,m}}{100} (\%), \quad (3.25)$$

де $\Delta\Pi_m$ - можливий відсоток підвищення продуктивності праці за рахунок матеріально-технічних факторів, %;

$dp_{o,m}$ - частка основних робітників, охоплених заходами з вдосконалення технології виробництва, %

Розрахуємо ΔB_m , якщо $\Delta\Pi_m$ дорівнюватиме 0,6 %.

$$\Delta B_m = \frac{0,6 \cdot 6,48}{100} = 0,038$$

Визначають відносне зниження трудомісткості продукції ($\Delta T p_n$):

$$\Delta T p_n = \frac{100 \cdot \Delta B}{100 + \Delta B}, (\%) \quad (3.26)$$

$$\Delta T p_n = \frac{100 \cdot 0,038}{100 + 0,038} = 0,038$$

Абсолютне зменшення чисельності ($E_{ч_1}$):

$$E_{ч_1} = \frac{Ч' \cdot \Delta T p_n}{100} (\text{осіб}), \quad (3.27)$$

Розрахуємо, якщо $E_{ч_1}$ дорівнюватиме 0,3

$$E_{ч_1} = \frac{0,3 \cdot 0,44}{100} = 0,00132.$$

Такі розрахунки, як приведені вище, дають змогу розрахувати резерви майбутніх зростань продуктивності праці за рахунок матеріально-технічних факторів або організаційних нововведень. Тобто можна побачити майбутній результат введених змін та реалізувати їх відповідно до ситуації на підприємстві.

Удосконалення інноваційного потенціалу в економічній та фінансовій сфері включає підтримку розширенню пропозиції інновацій та попиту на них, стимулювання розвитку підприємництва та підтримки конкуренції в інноваційній сфері, розвиток та залучення інвестицій в інноваційні процеси, власні розробки та підвищення їх ефективності, шляхом інвестування у вигляді: цільового, предметно-орієнтованого, проблемно-спрямованого інвестуванні; кредитування; лізингу.

Економічна сфера включає в себе вдосконалення методів планування, систем оплати праці, участі працівників у прибутках та інше.

Для цього потрібно упровадити делегування повноважень, що забезпечує високий ступінь залучення персоналу до розроблення рішень, подання ідей. Також ввести можливість горизонтальних і вертикальних переміщень згідно з вирішуваними завданнями, створення тимчасових бригад.

Соціальний розвиток підприємства як одна зі складових інноваційного потенціалу. А саме, створення відповідного морально-психологічного клімату, нематеріальне заохочення, поліпшення системи підготовки та перепідготовки персоналу.

У сучасних умовах від чіткої розробки ефективної системи мотивації залежить не тільки підвищення соціальної і творчої активності конкретних працівників, але і кінцевий результат діяльності підприємства. У зв'язку з цим необхідно постійне збільшення внеску кожного працівника в розвиток інноваційного потенціалу, а одним з основних завдань кожного суб'єкта господарювання стає пошук ефективних способів мотивації, що забезпечують активізацію людського фактора.

Перш за все загальна концепція інноваційної моделі мотивування персоналу до впровадження інновацій складається з п'ятих складових. Розглянемо кожен з них [40]:

1. Потреба індивідуума у прояві своїх особистих якостей. Ця потреба виникає у людини у зв'язку з соціально-психологічною необхідністю до самовираження.

2. Багатофакторний аналіз умов, які стають мотивуючими, дозволив узагальнити усі мотиви у такі групи:

- а) внутрішня культура організації;
- б) застосування прогресивних методів управління;
- в) система навчання та підвищення кваліфікаційного рівня персоналу;

г) створення інформаційно-технічної бази. До важливих мотивів відносяться створення на підприємстві сучасної інформаційної системи управління;

д) фінансовий фактор. Наявність власних фінансових ресурсів, платоспроможність підприємства та інноваційна спрямованість інвестицій;

е) система винагород;

3. Доведення керівництвом цілей інноваційного розвитку підприємства.

4. Формулювання інноваційних ідей. Цей етап є вирішальним та залежить від творчого та наукового потенціалу самого персоналу, його винахідливості.

5. Зворотний зв'язок. На цьому етапі виявляється ступінь задоволення працівника або групи працівників інновацією.

Запропонована модель мотивування персоналу до інноваційної активності є найбільш підходящою для великих промислових підприємств, тому що вона враховує велику кількість факторів, які тим чи іншим шляхом впливають на процес визначення мотивів персоналу.

Для успішного керівництва інноваційної діяльності підприємства важливо створити організацію, привабливу для висококваліфікованих фахівців і шляхом заохочення творчості утримати цінні кадри для виробництва інноваційного продукту, здатного успішно конкурувати на ринку.

Таке бачення активізації творчої діяльності знайшло підтвердження в практиці зарубіжних фірм і корпорацій, які безпосередньо займаються впровадженням інновацій, "ноу-хау". Так, таких підприємств в США, Японії, Франції налічується понад 70%, що дає змогу забезпечувати більш як 8% прибутку.

Також характеристика стимулювання активізації інноваційної діяльності персоналу надається досвідом різних країн. Такі країни як Бельгія, Англія, Франція, Німеччина використовують створенні преміальні фонди за розробку, освоєння й випуск нової продукції, розмір яких пов'язується з

приростом обсягу продажу такої продукції, її питомою вагою в загальному обсязі виробництва. Японія виокремлює чотири головні частини в системі стимулювання: прямі виплати, побічні виплати, бонуси, пенсійні виплати. Заохочення до впровадження інновацій проявляється в запровадженні освітньо-професійного розвитку.

ВИСНОВКИ

Проведене в випускній роботі дослідження теоретичних і методологічних аспектів інноваційного потенціалу підприємства дало змогу зробити наступні висновки і пропозиції, які спрямовані на підвищення інноваційного потенціалу підприємства в цілому.

Було визначено, що інноваційний потенціал складає ядро загального підприємницького потенціалу підприємства, органічно входячи до його складових й визначає реальну потенційну можливість підприємства щодо здійснення інноваційного розвитку.

Інноваційний потенціал характеризує можливості використання виробничою системою власних, позикових та куплених інноваційних ресурсів, а також організаційних форм взаємодії учасників інноваційної діяльності. Використання інноваційного потенціалу як об'єкту управління дозволяє формувати плани, організаційні форми і проекти застосування різних інноваційних ресурсів з включенням їх в програми розвитку, підтримувати оптимальний баланс системи інноваційних ресурсів, збільшувати можливості використання фінансових ресурсів в інновації і знизити ризик в процесі використання інновацій.

Методологія і методичні основи управління інноваційним потенціалом ґрунтуються на використанні системних, проектних і портфельних підходів і вимагають подальших методичних розробок.

У другому розділі випускної роботи "Оцінювання інноваційного потенціалу ХДЗ "Палада" було визначено низький рівень інноваційного потенціалу підприємства ХДЗ "Палада". Найбільш уразливою виявилась фінансова складова. Через нестачу грошових коштів і використання лише власного капіталу, придбання нових технологій не відбувається, що призводить до зменшення продуктивності праці.

Також підприємство ХДЗ "Палада" витрачає більшу частину власного капіталу на виготовлення продукції. Даний процес займає довгий період

часу, що не дає змогу погасити заборгованості в строк. Для запобігання даної ситуації необхідно впровадити часткову дострокову оплату за продукцію, що надасть змогу зберегти частину власного капіталу на розвиток інноваційної діяльності.

Основним джерелом фінансування є власні кошти підприємств. Фінансування інноваційної діяльності за рахунок кредитів вітчизняних та іноземних підприємств, кредитів, місцевих бюджетів і позабюджетних фондів практично не відбувається. Серед негативних факторів виявлена відсутність придбання прав власності на винаходи, корисні моделі, промислові зразки та ліцензії.

Підприємство ХДЗ "Палада" впровадила на ринок суднобудівництва продукцію, які характеризуються ринковою новизною, тим самим підвищила конкурентоспроможність і зайняла стабільні позиції не тільки на вітчизняному але й на міжнародному ринку.

Суттєвих технологічних змін зазнав не лише перелік продукції але й технології виготовлення товару.

Аналіз організаційної структури досліджуваного підприємства дав можливість стверджувати про необхідність існування певних організаційних структур, які б відповідали за інноваційну діяльність. Якщо ж такої можливості не існує, виникає необхідність залучення технологій ззовні, що може бути вирішено шляхом об'єднання зусиль з іншими учасниками інноваційної інфраструктури.

Аналітична оцінка інноваційної діяльності дозволила зробити висновок про відсутність на підприємстві належної системи управління інноваційним розвитком, яка б забезпечила ефективність інноваційної діяльності. Позитивний досвід підприємств, які вже мають елементи системи інноваційного розвитку, дозволив зробити припущення про безальтернативність інноваційного розвитку підприємства в сучасних умовах.

Метод експертних оцінок дав можливість визначити інноваційний потенціал підприємства як загальну систему показників, виділивши при цьому основні її складові які мають найменший та найвищий рівень інноваційного потенціалу. Саме це дає змогу визначити головні задачі вдосконалення інноваційного потенціалу.

Реалізація сукупності теоретико-методичних положень і практичних рекомендацій щодо інноваційного розвитку ХДЗ "Палада" сприятиме підвищенню їх конкурентоспроможності на національних й світових ринках.

Зроблено наступні висновки, що:

за результатами аналізу інноваційного потенціалу визначено низький рівень інноваційного потенціалу підприємства ХДЗ "Палада". Найбільш уразливою виявилась фінансова складова;

через нестачу грошових коштів і використання лише власного капіталу, придбання нових технологій не відбувається, що призводить до зменшення продуктивності праці;

підприємство ХДЗ "Палада" витрачає більшу частину власного капіталу на виготовлення продукції. Даний процес займає довгий період часу, що не дає змогу погасити заборгованості в строк;

серед негативних факторів виявлена відсутність придбання прав власності на винаходи, корисні моделі, промислові зразки та ліцензії.

аналітична оцінка інноваційної діяльності дозволила зробити висновок про відсутність на підприємстві належної системи управління інноваційним розвитком, яка б забезпечила ефективність інноваційної діяльності.

В цілому для підприємства, пропонується зосередити роботу спеціалістів підприємства в таких напрямках:

впровадження часткової дострокової оплати за продукцію, що надасть змогу зберегти частину власного капіталу на розвиток інноваційної діяльності;

фінансування інноваційної діяльності за рахунок кредитів вітчизняних та іноземних підприємств, кредитів, місцевих бюджетів і позабюджетних фондів;

максимальне збільшення реалізації продукції за рахунок збільшення обсягів виробництва при незмінних постійних витратах;

інвестування коштів в інноваційну діяльність;

необхідність існування певних організаційних структур, які б відповідали за інноваційну діяльність;

можливість горизонтальних і вертикальних переміщень персоналу, згідно з вирішуваними завданнями, створення тимчасових бригад, творчих команд;

делегування повноважень, що забезпечує високий ступень залучення персоналу до розроблення рішень, подання ідей;

настроювання персоналу на пошук рішень як оперативних, так і довгострокових; як у рамках робочого місця, так і поза його межами;

стимулювання інноваційного клімату, інноваційної активності методом залучення винагород та премій.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Фатхутдинов Р.А. Інноваційний менеджмент = Innovatory management: підручник для студентів вузів за фахом і напрямком "менеджмент". - М.: - Бізнес-школа "Інтел-Синтез", 1998. - С.324.
2. Александрова В.П. Економічні аспекти державного програмування інновацій // Вісник ін-ту економічного прогнозування. - 2002. - № 1. - С.18-39.
3. Шумпетер Й. Капіталізм, соціалізм і демократія. - М.: Економіка, 1995. - 320 с.
4. Гневко В.А. Формирование инновационной экономики в России // Экономика и управление. - 2004. - № 2. - С.100-103.
5. Щедровицкий П. Инновационная модель регионального планирования // Эксперт-Урал. - 2004. - № 11. - С.25-39.
6. Фатхутдинов Р.А. Инновационный менеджмент: Учеб. Для вузов: 5-е изд. - СПб.: Питер, 2005. - 448 с.
7. Є.П. Качан, Розміщення продуктивних сил України // Київ "Вища школа". - 1997. - № 5. - С.45-48.
8. Николаев А.И. Инновационное развитие и инновационная культура // Наука та наукознавство. - 2001. - № 2. - С.54.
9. Інноваційна практика польських підприємств / [www.management.com.ua/cases/case017. htm](http://www.management.com.ua/cases/case017.htm)
10. Державне агентство України з інвестицій та інновацій <http://www.in.gov.ua/index>.
11. Юркевич О.М. Фінансове забезпечення науково-технічної інноваційної діяльності // Фінанси України. - 2004. - №6. - С.106-111
12. Гречан А.П. Інноваційний підхід до формування стратегії підприємства // Вісник Київського національного університету технологій та дизайну. - 2005. - № 3. - С.106-109.

13. Федонін О.С., Репіна І.М. Потенціал підприємства: формування та оцінка: Навч. Посібник. - К.: КНЕУ, 2004. - 316 с.
14. Чаленко Н.В., Чаленко О.В., "Ресурсно-інституційний підхід до оцінки інноваційного потенціалу промислових підприємств" // Вісник Хмельницького національного університету. - 2009. - № 4. - С.151-154.
15. Николаев А.И. Российский инновационный потенциал, инновационное развитие и инновационная культура // Инновационная политика и инновационный бизнес в России. Аналитический вестник Совета Федерации ФС РФ. Специальный выпуск к пятому Петербургскому экономическому форуму. - 2001. - № 15 (146).
16. Инновационный потенциал предприятия, его оценка и методы реализации / Смирнова Г.А., Титова М.Н., Мазур Е.П., Смирнов Я.В. // Инновации. - 2001. - № 7.
17. Кокурин Д.И. Инновационная деятельность. - М.: Экзамен, 2001. - 575с.
18. Ілляшенко С.М. Управління інноваційним розвитком: проблеми, концепції, методи: Навчальний посібник. - Суми: ВТД „Університетська книга", 2003. - 278 с.
19. Митякова О.И. Оценка инновационного потенциала промышленного предприятия // Финансы и кредит. - 2002. - № 13 (151). - С.69-74.
20. Трифилова А.А. Анализ инновационного потенциала предприятия // Инновации. - 2003. - № 6. - С.5-7.
21. Косолапов О.В., Гиренко-Коцуба О.А. Инновационный потенциал в оценке конкурентоспособности предприятий // www.uran.ru/report.
22. Мартюшева Л.С., Калишенко В.О. Інноваційний потенціал підприємства як об'єкт економічного дослідження // Фінанси України. - 2002. - № 10. - С.61-66.
23. Гунин В.Н. и др. Управление инновациями: 17 - модульная программа для менеджеров "Управление развитием организации". Модуль 7. - М.: ИНФРА-М, 2000. - 272 с.

- 24.Кравченко М.О. Кадрова складова інноваційного потенціалу // Маркетинг в Україні. - 2001. - № 3. - С.36-38.
- 25.Гурков И.Б. Методические рекомендации по организации инновационной деятельности на промышленных предприятиях. - М.: ГУ экономики, 1998. - 6 с.
- 26.Руденко С.Ю. "Механізм мотивації інноваційної діяльності" // Вісник Хмельницького національного університету. - 2009. - № 6. - С.124-135.
- 27.Інноваційний потенціал та його оцінка // <http://library.if.ua/book/4/495.html>
- 28.Ілляшенко С.М. Управління інноваційним розвитком: проблеми, концепції, методи: Навчальний посібник. - Суми: ВТД "Університетська книга", 2003. - 278 с.
- 29.Кабінет Міністрів України, Постанова, від 21 грудня 2005 р. № 1256, Київ.
- 30.Юркевич О.М. Фінансове забезпечення науково-технічної інноваційної діяльності // Фінанси України. - 2004. - №6. - С.106-111.
- 31.Наукова та інноваційна діяльність в Україні // Статистичний збірник. - К.: Держкомстат України, 2007. - 526с.
- 32.Трифилова А.А. Анализ инновационного потенциала предприятия // Инновации. - 2003. - № 6 (63). - С.67-72.
- 33.Зеткин А.С., Кортков С.В. Методологический подход к оценке инновационного потенциала проекта // Инновации - 2003. - №6 (43) - С.42-44.
- 34.Трифилова А.А. Анализ инновационного потенциала предприятия // Инновации. - 2003. - № 6 (63). - С.67 - 72.
- 35.Інноваційний потенціал та його оцінка // <http://library.if.ua/book/4/495.html>
- 36.Погодина Т.В. Экономический анализ и оценка инновационной активности и конкурентоспособности регионов Приволжского федерального округа // Экономический анализ: теория и практика. - 2004. - №5. - С.16-22.
- 37.Путилов Г. Судостроение Украины: приказано выживать // <http://www.ugmk.info/print.php>
- 38.Суднобудівна галузь України. Її конкурентоспроможність // www.refine.org.ua.

39.Розпорядження Кабінету Міністрів України, Стратегія розвитку суднобудування на період до 2020 року // www.ovu.com.ua/articles/1444

40.Паллада: Херсонський Государственный завод / <http://www.pallada-doc.com/ru/main>.

Додаток А

Інноваційна діяльність промислових підприємств у 2008р. за регіонами

	Кількість інноваційно активних підприємств, одиниць	Частка інноваційно активних підприємств у загальній кількості промислових підприємств, %	Обсяг витрат на інноваційну діяльність, млн. грн.	Обсяг реалізованої інноваційної продукції, млн. грн.	Частка реалізованої інноваційної продукції у загальному обсязі промислової продукції, %
Україна	1472	14,2	10850,9	40188,0	6,7
Автономна Республіка Крим	33	11,5	185,0	624,0	6,6
Вінницька	75	23,9	355,3	616,0	6,6
Волинська	36	19,8	169,8	3042,3	38,3
Дніпропетровська	70	10,8	1179,6	4516,2	4,4
Донецька	82	10,4	2639,9	5601,4	4,7
Житомирська	37	10,5	61,3	226,2	3,2
Закарпатська	28	8,8	40,7	114,7	1,9
Запорізька	43	10,8	160,3	3432,0	6,5
Івано-Франківська	92	30,6	264,9	438,0	4,2
Київська	52	11,9	306,6	515,5	2,9
Луганська	67	11,3	1343,4	7720,3	14,9
Львівська	127	15,8	272,5	1064,2	6,5
Миколаївська	26	8,3	240,9	60,8	0,6
Одеська	46	11,4	741,2	2287,2	13,4
Полтавська	64	15,3	99,7	1077,4	3,1
Рівненська	22	8,5	24,3	88,3	1,2
Сумська	14	5,2	179,4	819,7	8,8
Тернопільська	36	13,2	19,3	179,5	5,7
Харківська	142	18,0	277,5	1882,3	6,2
Херсонська	29	13,6	138,8	200,6	4,5
Хмельницька	25	7,3	91,9	97,0	1,2
Черкаська	27	8,9	42,8	511,4	4,1
Чернівецька	32	17,4	16,9	304,4	13,0

Чернігівська	41	15,5	225,4	398,9	5,0
м. Київ	180	33,4	1666,0	3870,2	12,9
м. Севастополь	7	6,7	0,2	14,8	0,8

Додаток Б

Дата (рік, місяць, число)
 Підприємство: ХДЗ "Палада" за ЄДРПОУ
 Територія: Україна за КОАТУУ
 Форма власності: державна за КФВ
 Орган державного управління: Мінпромполітики за СПОДУ
 Галузь: суднобудування за ЗКГНГ
 Вид економічної діяльності: за КВЕД
 Одиниця виміру: тис. грн. Контрольна сума
 Адреса: 73039 м. Херсон, Карантинний острів, 1

К о д и		
	01	
24961253		
6510136600		
31		
06544		
14740		
35110		

БАЛАНС

на 31.12 2009

Форма №1

Код за ДКУД

1801001

Актив	Код рядка	На початок звітнього періоду	На кінець звітнього періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи:		-	-
Нематеріальні активи:		-	-
Залишкова вартість	010	6	315
Первинна вартість	011	7	317
Знос	012	1	2
Незавершене будівництво	020	693	2091
Основні засоби:			
Залишкова вартість	030	14993	15232
Первинна вартість	031	50081	50510
Знос	032	35088	35278
Довгострокові фінансові інвестиції:			
які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	040		
інші фінансові інвестиції	045	116	116
Довгострокова дебіторська заборгованість	050		

Відстрочені податкові активи	060		
Інші необоротні активи	070		
Усього за розділом I	080	15808	17754
II. Оборотні активи			
Запаси:			
виробничі запаси	100	4462	6035
тварини на вирощуванні та відгодівлі	110		
незавершене виробництво	120	28090	51675
готова продукція	130	108	108
Товари	140	208	52
Векселі одержані	150		
Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги:			
чиста реалізаційна вартість	160	189	10
первинна вартість	161	189	10
резерв сумнівних боргів	162		
Дебіторська заборгованість за розрахунками:			
з бюджетом	170	3712	10828
за виданими авансами	180	12951	6643
з нарахованих доходів	190		
із внутрішніх розрахунків	200		
Інша поточна заборгованість	210	101	2198
Поточні фінансові інвестиції	220	3419	5396
Грошові кошти та їх еквіваленти:			
в національній валюті	230	359	71
в іноземній валюті	240	35	3
Інші оборотні активи	250	395	15
Усього за розділом II	260	54029	83034
<i>III. Витрати майбутніх періодів</i>	270	254	314
Баланс	280	70091	101102

Пасив	Код рядка	На початок звітнього періоду	На кінець звітнього періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Статутний капітал	300	22690	22690
Пайовий капітал	310		
Додатковий вкладений капітал	320		
Інший додатковий капітал	330	3498	3498
Резервний капітал	340		

Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	350	2990	4154
Неоплачений капітал	360	(-)	(-)
Вилучений капітал	370	(-)	(-)
Усього за розділом I	380	29178	30342
II. Забезпечення наступних витрат і платежів			
Забезпечення витрат персоналу	400		
Інші забезпечення	410		
	415		
	416		
Цільове фінансування	420	1	2
Усього за розділом II	430	1	2
III. Довгострокові зобов'язання			
Довгострокові кредити банків	440	9268	
Довгострокові фінансові зобов'язання	450		
Відстрочені податкові зобов'язання	460		
Інші довгострокові зобов'язання	470		
Усього за розділом III	480	9268	
IV. Поточні зобов'язання			
Короткострокові кредити банків	500		
Поточна заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями	510		
Векселі видані	520		
Кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги	530	92	185
Поточні зобов'язання за розрахунками:			
з одержаних авансів	540	25639	68266
з бюджетом	550	644	910
з позабюджетних платежів	560		
зі страхування	570	47	268
з оплати праці	580	409	673
з учасниками	590		
із внутрішніх розрахунків	600		
Інші поточні зобов'язання	610	4813	456
Усього за розділом IV	620	31644	70758
V. Доходи майбутніх періодів			
Баланс	640	70091	101102

Додаток В

Дата (рік, місяць, число)			Код
Підприємство: <u>ХДЗ "Палада"</u>	за ЄДРПОУ		01
Територія: <u>Україна</u>	за КОАТУУ	24961253	
Форма власності: <u>державна</u>	за КФВ	6510136600	
Орган державного управління: <u>Мінпромполітики</u>	за СПОДУ	31	
Галузь: <u>суднобудування</u>	за ЗКГНГ	06544	
Вид економічної діяльності: _____	за КВЕД	14740	
Одиниця виміру: тис. грн. <u>Контрольна сума</u>		35110	
Адреса _____			
: <u>73039 м. Херсон, Карантинний острів, 1</u>			

ЗВІТ ПРО ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ

за _____ 2009 р.

Форма №2

Код за ДКУД

1801003

I. Фінансові результати

Стаття	Код рядка	За звітний період	За попередній період
1	2	3	4
Доход (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	010	70 141,0	54 340,0
Податок на додану вартість	015	(1 191,0)	(291,0)
Акцизний збір	020	(-)	(-)
	025	(-)	(-)
Інші вирахування з доходу	030	68 950,0	54 049,0
Чистий доход (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	035	(59 606,0)	(43 207,0)
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	040	70 141,0	54 340,0
Валовий:			
- прибуток	050	9 344,0	10 842,0

- збиток	055	(-)	(-)
Інші операційні доходи	060	80 589,0	69 335,0
Адміністративні витрати	070	(5 799,0)	(3 835,0)
Витрати на збут	080	(80,0)	(296,0)
Інші операційні витрати	090	(82 327,0)	(69 567,0)
Фінансові результати від операційної діяльності:			
- прибуток	100	1 727,0	6 479,0
- збиток	105	(-)	(-)
Доход від участі в капіталі	110	-	-
Інші фінансові доходи	120	1 125,0	640,0
Інші доходи	130	477,0	148,0
Фінансові витрати	140	(954,0)	(5 620,0)
Витрати від участі в капіталі	150	(-)	(-)
Інші витрати	160	(25,0)	(86,0)
Фінансові результати від звичайної діяльності до оподаткування:			
- прибуток	170	2 30,0	1 561,0
- збиток	175	(-)	(-)
Податок на прибуток від звичайної діяльності	180	-	-
Фінансові результати від звичайної діяльності:			
- прибуток	190	2 350,0	1 561,0
- збиток	195	(-)	(-)
Надзвичайні:			
- доходи	200	-	-
- витрати	205	(22,0)	(-)
Податки з надзвичайного прибутку	210	-	-
Чистий:			
- прибуток	220	2 338,0	-
- збиток	225	(-)	(-)

II. Елементи операційних витрат

Найменування показника	Код рядка	За звітний період	За попередній період
1	2	3	4
Матеріальні затрати	230	69 507,0	22 681,0
Витрати на оплату праці	240	11 775,0	8 143,4
Відрахування на соціальні заходи	250	4 491,0	3 175,6
Амортизація	260	1 461,0	1 364,0
Інші операційні витрати	270	2 984,0	3 471,0

Разом	280	90 218,0	38 853,0
-------	-----	----------	----------

III. Розрахунок показників прибутковості акцій

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За попередній період
1	2	3	4
Середньорічна кількість простих акцій	300	-	-
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	310	-	-
Чистий прибуток, що припадає на одну просту акцію	320	-	-
Скоригований чистий прибуток, що припадає на одну просту акцію	330	-	-
Дивіденди на одну просту акцію	340	-	-

Додаток Г

Аналіз активів ХДЗ "Палада"				
Показники	Період			
	2007	2008	2009	
Активи				
Основні кошти	15 634	14 993	15 232	
Запаси та затрати	49 299	32 660	57 818	
Грошові кошти	6 944	394	74	
Загальна сума актива	71 877	48 047	95 814	
Структура активів, %				
Основні кошти	21,75	31, 20	15,90	
Запаси та затрати	68,59	67,98	60,34	
Грошові кошти	9,66	0,82	0,08	
Загальна сума актива	100,00	100,00	100,00	
Темп приросту статті балансу (у % до попереднього року)				
Основні кошти	0,0	9,45	15,31	
Запаси та затрати	0,0	-0,61	7,63	
Грошові кошти	0,0	-8,84	0,74	
Загальна сума актива	0,0	0,00	23,68	